Է. ՏԱՐԻ 1875 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 10 ԱՀԵԿԱՆ 4382 – Հ. Տ. 17 ԱՊՐԻԼ 1890 – Ն. Տ. 29 ԱՊՐԻԼ 1890 – ՀԻՃՐ 10 ՌԱՄԱԶԱՆ 1307 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ
[illegible]
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible]
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آرەولك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան [illegible] 160
» 80
» 40
Գաւառաց 200
» 100
Օտար երկիրներ [illegible] 56
» 28
[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 17 ԱՊՐԻԼ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՐՄԱՇՈՅ ԵՕԹԱՆԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

Մեր նախորդ սերնդեան ուսեալ և լուսաւորեալ մարդիկ նախանձոտ կամ դէթ կասկածոտ աչքով կը նայէին հայ կղերին ուսումնական յառաջդիմութեան, վախնալով զի մի՛ գուցէ այս ուսումնական յառաջդիմութեամբ հայ ճիզուիտութիւն մը պատրաստուի։ Այն ժամանակի ֆրանսական հակակղերային գաղափարք և մեր մօտ իսկ պապական կղերին գործառնութիւնք եթէ ոչ կ'արդարացնէին գէթ կը բացատրէին այս կասկածներ և երկիւղներ։ Ֆրանսական գրականութեան ու հրապարակագրութեան մէջ հակակղերային ոգին մեծ տեղ մը կը գրաւէ միշտ, և մեզ մօտ պապական կղերն ինչ որ էր նոյն կը մնայ։ Բայց հիմա մեր լուսաւորեալ դասն աւելի անկողմնակալութեամբ կը դատէ խնդիրը, ճանչելով որ եթէ եկեղեցականութիւնն ուրոյն ասպարէզ մ'է, այս ասպարիզի մէջ մասնագիտական զարգացում նոյնչափ օգտակար կրնայ լինել հանրութեան որչափ ուրիշ ասպարէզներու մէջ մասնագիտական զարգացումը։ Այո՛, եկեղեցականներէն պահանջելի առաջին բանն հոգին է, հաւատքն է։ Երբ ասոնք պակսին, ո՛չ մէկ համալսարանական հմտութեամբ կրնան փոխարինուիլ։ Բայց հոգին և հաւատքն, ինչպէս անցելոյն մէջ, ներկային մէջ եւս իմացական զարգացման հետ կրնան հաշտուիլ, և մանաւանդ մեր ազգին մէջ կղերին ուսումնական յառաջդիմութիւնն անհրաժեշտ է, քանի որ մեր ազգապետք մեր եկեղեցականներն են։ Այսպէս չէ Եւրոպացւոյն համար, քանի որ Եւրոպիոյ մէջ կղերն Եկեղեցւոյ պաշտօնեայն է լոկ։ Ասով հանդերձ, թէ՛ օրթոտոքս, թէ կաթոլիկ և թէ բողոքական կղերին ընտրեալ կրթութեամբ մը պատրաստուիլն եւրոպեան ամեն ազգաց մէջ կարեւոր պէտք մը ճանչուած է։ Մեքենայիչ չարագործ տարրեր ինչպէս տգէտներու այնպէս ալ ուսումնականներու մէջ կրնան գտնուիլ։ Բայց այս իրողութիւն վայրկեան մը կասեցնելու չէր զմեզ ըստ կարելւոյն հիմնաւոր կրթութեամբ մը օժտելէ մեր ազգային կղերը։

* *

Վերջին ժամանակներս Ս. Պատրիարք Հօր և Ազգ. Վարչութեան օգտակար ձեռնարկութեանց մին եղաւ Արմաշու Դպրեվանուց բացումը։ Սովորական դարձած խօսք մ'է թէ արեւուն տակ չկայ բացարձակապէս նոր բան, այլ գործեր, սկսուելով և խափանուելով, նորոգուելով եւ վերսկսուելով, նոր կը գտանան յետոյ, ինչպէս երբեմն նոր եղած էին առաջնոց։ Ուրեմն, չինելով և աւրելով, աւրելով և չինելով է որ կը վարին ազգաց կեանքերն, և ինչ որ յառաջդիմութիւն կ'անուանենք՝ իւր մէջ կը պարունակէ յետադիմութիւն դարմանելու սահմանուած մեծ մաս մը, և միայն գործուածին և դարմանուածին տարբերութիւնն է զոր զուտ յառաջդիմութիւն կոչելու իրաւունք կ'ունենանք։ Այն ազգեր որ նպաստաւոր տարբերութիւն կը ստանան իրենց հաշուէն, իրաւամբ յառաջդիմութեան մեծ քայլեր առնող կը սեպուին. իսկ մեր ազգին համար այդ հաշուէ դժբախտաբար մեծ տարբերութիւն մը չի թողուր։ Եթէ հին յիշատակարաններ կրկտենք, բազմաթիւ ազգօգուտ ձեռնարկութեանց սկզբնաւորութիւններ կը գտնենք, որք քիչ մը յառաջանալէն յետոյ կը տկարանան, կը նուազին, կը փոքրկանան, կը կործանին, կ'ոչնչանան։ Եթէ գէթ ինննեւտասներորդ դարուս սկիզբէն մինչեւ հիմա վերահաստատուած կամ հաստատուած հիմնարկութիւնք, վանորայք, վարժարանք, ընկերութիւնք և այլ ասոնց նմանիք չարունակած և հետզհետէ աճած լինէին, գոնէ նոյնութեամբ պահուած և ժամանակի հոլովման հարկ եղած դարմաններն ստացած լինէին, ո՜րչափ աւելի յառաջդէմ կը գտնուէինք մեք այսօր։

Դպրեվանուց հաստատութեան դառնալով, նոյն դժբախտ փորձառութեան օրինակը կը նորոգուի մեր առջեւ. զի առնուած տեղեկութեանց համեմատ, այդ նոր հաստատութիւն, իւր առաջին տարւոյն մէջ, առիթ պիտի ունենայ միանգամայն իւր եօթանասնամեակը տօնել, առաջիկայ յունիս 6ին։ Արմաշու սուրբ ուխտն, իբր հրաշագործ ուխտատեղի, քանի մը դարուց հնութիւն ունի։ Եօթանասնամեակի թուականը կը կապուի Արմաշու Ս. ուխտին իբր դաստիարակութեան վանք, կամ նոր նուիրագործուած անունով՝ իբր Դպրեվանք ճանչցուելուն հետ, և այդ թուական ճիշդ 1820ին կ'իյնայ։ Գեղեցիկ ձեռնարկութեան հեղինակն ու գործիչն եղած է նշանաւոր անձնաւորութիւն մը, որոյ անունն ու համբաւ արժան է որ ընդհանրանայ բովանդակ ազգին մէջ, իբր մին այն անձերէ որոց գործունէութիւն սահմանափակուած չէ քաղաքի մը կամ վիճակի կամ վանքի մը մէջ։ Այդ անձն է երջանկայիշատակ Տ. Պօղոս արքեպիսկոպոս Գարագօչեան Կեսարացի, առաջնորդ կրկին վիճակաց Բիւթանիոյ, որք են Նիկոմիդիա և Պրուսա, և միանգամայն վանահայր Ս. ուխտի Չարխափան սուրբ Աստուածածնի որ յԱրմաշ։ Սա է որ ջերմապէս զգալով եկեղեցական պաշտօնեայներ հասցնելու պէտքն, և եկեղեցականներ հասցնելու միջոցն ալ վանական հաստատութեանց մէջ միայն ճանչելով, անդստին նոյն ժամանակէն յորում լոկ Պրուսայի առաջնորդ էր, ուզած է նոյն իսկ քաղաքի առաջնորդարանը վանքի փոխարկել, և վանական կանոնով պահպանել, և նոյն տեղ վանական աշակերտութիւն մը կազմել։ Այս է Պրուսայի Առաջնորդարանին մինչեւ հիմայ վանք անունը տրուելուն ծագումը։ Պօղոս արքեպիսկոպոս 1808ին Պրուսայի առաջնորդութենէն հրաժարիլ ստիպուելով, Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ քարոզչութիւնը կը վարէր, երբ 1810ին Արմաշու վանահայր և Նիկոմիդիոյ առաջնորդ ընտրուեցաւ, և 1812ին Պրուսացւոց նորէն ուզելուն և Նիկոմիդացւոց թողուլ չուզելուն վրայ, երկուց վիճակաց միանգամայն առաջնորդ հռչակեցաւ։ Այն ատենուան Ազգային Վարչութիւնն օգտակար դատած էր վիճակներն ընդարձակել, մինչ Սահմանադրութենէ յետոյ եկող Ազգային Վարչութիւնք ընդհակառակն վիճակները մանր մանր կտրատելու բաղձանքն ունեցան, իբրեւ լաւագոյն միջոց անոնց ազգային-կրօնական պէտքերն աւելի կատարելապէս հոգալու և տնօրինելու։ Դարուս առաջին կիսուն մէջ սեպ Կարին և Տարօն մի և նոյն առաջնորդի, Լիմ և Կտուց մի և նոյն վանահօր կը յանձնուէին, և կը հաւաստեն թէ այն ժամանակ ժողովրդեան հովուութիւնն աւելի հոգացողութեամբ կը կատարուէր։

* *

Բարեյիշատակ Գարագօչեանն Արմաշու ուխտին գլուխ կարգուելէն յետոյ, զայն բարձր դիրքի վերածելու խորհուրդն յղացած է, այսինքն հաստատել դաստիարակութեան տիպար վանք մը, որոյ սկզբնաւորութիւնը կատարած էր ի Պրուսա։ Այլ Արմաշու ուխտը քար ու քանդ էր այն միջոցին։ Պօղոսէն առաջ ուրիշ նշանաւոր մի անձ էր եղած Արմաշու և Նիկոմիդիոյ Վանահայր-Առաջնորդն, և [illegible] Կապուտիկեան, բնիկ Կոստանդնուպոլսեցի, և Կաղզուանցի Զաքարիա Պատրիարքին՝ երեքտասան առաքելոց անուններով կոչուած երեքտասան աշակերտներէն մին, որ և 1800 ին Կաթողիկոս ընտրուելէն և հրաւիրակներով Կ. Պոլիս բերուելէն յետոյ, սմանց հակառակութիւնը տեսնելուն վրայ՝ յօժարակամ այն բարձր աստիճանէն հրաժարելով ի Նիկոմիդիա դառնալու վեհանձնութիւնն ունեցած էր։ Այս Բարթողիմէոս 1799 ին Չարխափանի Ս. ուխտը բարեզարդած էր, վայելուչ եկեղեցի և չափաւոր վանք մի շինած էր. սակայն 1804 ին Կէնճէլի և Գույմասի հրոսակաց ձեռքէն նորաշէն եկեղեցին ու վանքն յաւեր դարձած էին, և հրաշալի ուխտը փոքրիկ և խեղճուկ մատրան մը վերածուած, չուրջն աւերակներով պատած։ Այդ աւեր վիճակին ժամանակ Բարթողիմէոսի յաջորդած է իբր աշակերտակից Պօղոս 1810 ին, և տասը տարիներ աշխատած է մինչեւ հրամանագիր ստանալ, դրամ ճարել և պատրաստութիւններ կատարել։ Սկսեալ 1820 յունիս 6 ին, 90 աւուրց մէջ եկեղեցւոյ շէնքն աւարտելով, նոյն տարւոյ սեպտեմբեր 8 ին, որ Ս. Աստուածածնի ծննդեան և Չարխափան Տիրամօր նուիրեալ տօնն է, խուռն ուխտաւորաց բազմութեան առջեւ բացած է նորակերտ և հոյակապ տաճարին դուռներն։

Հրաշագործ ուխտատեղւոյն հովանաւորութեան ներքեւ շինուած է վանքն ալ, ուր Պօղոսի ձեռնասունն՝ Ստեփաննոս Պատրիարք Աղաւնի, Պետրոս արքեպիսկոպոս Պրուսայի և Պօղոս Պատրիարք Թաքթաքեան, առաջին գործիչներ եղած են, և ուր հաւաքուած են յաշակերտութիւն՝ յարմար պատանիներ կրկին վիճակաց գաւառներէն։

Ինչպէս Պօղոս Գարագօչեանէ յառաջ Արմաշու ուխտատեղւոյն վրայօք գիտելիքները զանց ըրինք, նոյնպէս զանց կ'ընեմք Պօղոս Գարագօչեանէ յետոյ Արմաշու վանքին վրայ պատմելիքներս։ Արմաշու վանքին մէջ աշխատողներ և աշխատութիւններ չպակսեցան, լաւ արդիւնքներ ալ ստացուեցան, թէև ո՛չ առաջուան ճոխութեամբ, այսու ամենայնիւ 1889ին վերջը նոր բացում մը կատարեցաւ նոյն տեղն ուր բացում մը կատարուած էր 1820ին։

* *

Այս նոր բացման յատկանիշն է ընդհանուր ազգին համար ուղղակի սահմանուած լինելը, մինչ 1820 ին բացման կերպարանքն էր Բիւթանական կրկին վիճակաց և մանաւանդ թէ միայնակ Նիկոմիդիոյ վիճակին յատկացուած լինելը։ Մխիթարական է մեզ տեսնել որ Տ. Խորէն Ս. Պատրիարքն, Արմաշու Վանահայրութենէն Կ. Պոլսոյ ազգապետական Պատրիարքութեան բարձրանալով, Պօղոսներէ, Ստեփաննոսներէ և Գէորգներէ իրեն հասած նուիրական աւանդն իբրեւ սրբազան նուէր կ'ըն[illegible] Չարխափան Ս. Աստուածածնի հովանաւորութեան ներքեւ կը դնէ Պոլսոյ Պատրիարքութեան նախընծայ Դպրեվանքն։

Հայոց ազգային բարեպաշտութիւնք, մանաւանդ Կ. Պոլսոյ, Թրակիոյ, Բիւթանիոյ և ընդհանուր Փոքուն Ասիոյ հայաբնակութիւնն, յատուկ ջերմեռանդութիւն ունի առ Չարխափան Ս. Կոյսն, որ դարերէ ի վեր կը պաշտուի յԱրմաշ, և այդ ջերմեռանդութիւն օրէ օր չի նուազիր, այլ կը շատնայ իսկ։ Այդ ուխտատեղւոյն մէջ բաշխուած երկնապարգեւ շնորհաց կարգէն է և Նորահաստատ Դպրեվանքն, և այսօր ամենուն սրտին մէջ կայ ամրացեալ վստահութիւն մը թէ Չարխափանի հովանեաւ պիտի խափանին յազգէս չարիք, որոց վրայ կ'ողբամք չարունակ, որոց պատճառ կը նկատեմք ամենքնիս եկեղեցական պաշտօնէութեան թերութիւններն։ Հայն որ իւր սրտին ջերմեռանդ բղխից յագուրդը կը գտնէ Չարխափանին առջեւ, այժմ կը գտնէ նոյն տեղ իւր եկեղեցասէր և ազգասէր բաղձանաց յագուրդն եւս միանգամայն։

Ներկայ տարւոյ եօթանասնամեակն ամենուս սրտին մօտ յիշատակութիւն մը պէտք է լինի, և յոյս կը տածենք թէ արժանաւոր շքով պիտի տօնախմբուի։

Դպրեվանուց խնամակալութիւնն, որ կարող և կամեցող և գործող անձերէ կազմուած է, երբ մի կողմանէ Դպրեվանուց պահպանութեան և զարգացման հարկ եղած կարեւոր աշխատութիւններն և զոհողութիւնները չի խնայեր, միւս կողմէ կը պատրաստուի 1888 սեպտեմբեր 27ի աղետալի հրդեհին աւերակներն եւս դարմանել, և այրեցեալ վարժարանն և ուխտաւորաց թաղը վերստին և փառաւորագոյն կանգնել։ Սկզբնաւորութիւնն հաւանօրէն կը լինի Դպրեվանուց շինութեան եօթանասնամեակին։ Մաղթելի է որ 90 աւուրց շինածն, որ 1820ին բաւեր էր եկեղեցի մը և վանք մը նորակերտել, 1890ին եւս բաւէ վարժարանի և ուխտաւորաց շէնքերը բարձրացնել իրենց հրդեհեալ մոխրակոյտերէն։ Նիւթական դիւրութիւնք բարոյական արդեանց ճամբայ կը բանան, և անուրանալի է թէ Արմաշու Դպրեվանքէն սպասուած օգտակարութիւնք, բարոյական միջոցներէն զատ, շէնքի և բնակութեան և պահպանութեան և ուրիշ արտաքին միջոցներու հետ ալ խստիւ կապուած են։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐՔ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Ժողովրդային ընդհանուր զինուորութիւն հաստատելու խնդրոյն վրայ Սերպիոյ Ազգային Ժողովը գոնփակ նիստ մ'ըրաւ, յորում Նախարարապետ Զօր. Կրուիչ, կարգ մը պաշտօնաթուղթեր ի ձեռին, արտաքին գործոց վրայ կարեւոր տեղեկութիւններ [illegible] գոյներով նկարագրեց։ Ըսաւ թէ հեռու չէ ժամանակն ուր կրնան պատահիլ դէպքեր որք Սերպիոյ վրայ պարտադնեն պատրաստ գտնուիլ ամեն պատահականութեան հանդէպ, և հետեւապէս անհրաժեշտ է երկիրը դնել այնպիսի վիճակի մէջ որ անմիջական գործողութեան կարող լինի, ի պահանջել հարկին։ Նախարարապետը ժողովէն խնդրեց ուրեմն որ իբր 130 հազար հոգիէ բաղկացեալ ժողովրդային զինուորութիւնն սպառազինելու համար պէտք եղած վարկն անմիջապէս քուէարկէ։

Նախարարապետը կրնար յարել թէ այս հայրենասիրական զոհողութիւն սուղի չպիտի նստի Սերպիոյ. որովհետեւ այժմ կը յայտնուի թէ Ցարը, բովանդակ ժողովրդային զինուորութիւնն սպառազինելու համար պէտք եղած դիւրութիւններէն զատ, իւր կայսերական անձնական գանձէն 40 հազար հրացան և երեք հրետանի այսինքն 18 թնդանօթ նուիրած է Սերպիոյ, զորս երկու ռուս գնդապետք ի մօտոյ Պելկրատ պիտի բերեն։

Ռուսիոյ և Սերպիոյ այս զինուորական դաշնակցութիւն շատ կը գրգռէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնն, որ սակայն խոհեմութիւն կը համարի ձայն չհանել առայժմ։

—Վիեննայի լրագիրք կը գնահատեն Օ. Մ. կառավարութեան աչալրջութիւնն, որ Հին Սերպիոյ Տեչանի վանքին սլաւասիրաց կեդրոն մը լինելը գիտելով, վանահայրն՝ Հ. Ռաֆայէլը՝ Կ. Պոլիս զրկելու հրաման տուած է ուր որ անկ է։

Պ. ՍԹԷՆԼԻ

Լէոփոլտ Թագաւոր Քոնկոյի պատուանշանին մեծ խաչը նուիրեց առ Պ. Սթէնլի։ Այս պատուանշան յոյժ թանկագին տուփի մը մէջ դրուած էր։

—Հանդէսներն ի Պրուսէլ իրարու յաջորդեցին ի պատիւ Պ. Սթէնլիի։ Ստակարանին մէջ տրուած երեկոյթը մանաւանդ շատ շքեղ էր։ Պելժ ընկերութեան ընտրելագոյն տարրը կազմող աւելի քան 3,000 անձինք, ընդ որս նախարարներ, դեսպաններ, բարձրաստիճան պաշտօնատարք, ամէնքն ալ իրենց կիներով, ներկայ էին։ Ստակարանը մեծ արուեստիւ զարդարուած էր. համայնապատկերներ կային որք Քոնկոյի յատուկ երեւոյթներ կը ներկայացնէին, փղի ահագին ժանիքներով ու ատամներով և Քոնկոյական ուրիշ բերքերով զարդարուած։ Պելժ ճարտարագիտաց ընկերութեան նախագահ Պ. Միչլէ, ողջունելով զՊ. Սթէնլի, թարգման հանդիսացաւ բովանդակ քաղաքակիրթ աշխարհին զգացած սքանչացման Պ. Սթէնլիի կատարած գործին համար, որով Լէոփոլտ Թագաւորին հաւատարիմ գործակից մ'եղած է։ Պ. Սթէնլի պատասխանեց թէ «մեծ միապետ մը լինելու համար անհրաժեշտ չէ Ռուսիոյ Կայսեր երկրաց ընդարձակութեամբ հող կամ Գերմանիոյ Կայ-[illegible] Լէոփոլտ Թագաւոր նշանաւոր անուն մը պիտի թողու իբրեւ մեծ Թագաւոր, քանի որ իւր մտաց տպաւորութիւնը կը թողու իւր բովանդակ սերնդեան վրայ, աշխարհի մէկ մեծ մասը բանալով քաղաքակրթութեան առջեւ»։—Այս հանդէսին առթիւ յօրինուած «Մեծարանք առ Սթէնլի» անուն երգը ճարտարապէս նուագեցին Կրընատիէ զօրաց նուագածուք։ Ներկայ էին Թագաւորը, Թագուհին և գահաժառանգը։ Քոնկոյի երկաթուղւոյ ընկերութեան Նախագահ Պ. Սապաթիէ 40,000 Պելժերու ստորագրութեամբ հանրագիր մը մատոյց Ն. Վեհափառութեան, երախտագիտութիւն յայտնելով Քոնկոյի Պետութեան կազմութեան նպատակաւ Թագաւորին ըրածներուն համար։ Հանրագիրը կը յայտնէ թէ Պելժիայէն ի Քոնկո ղրկուած ապրանաց արժէքն այժմ 15 միլիոն ֆր. ի կը հասնի տարին, և առեւտրական յարաբերութիւնք աճելու վրայ են։ Հանրագիրն ի վերջոյ կը պնդէ գերեվաճառի անարգ դրութիւնը խափանելու պէտքին վրայ։ Թագաւորը պերճախօս լեզուաւ մը պատասխանեց, Քոնկոյի Պետութեան կազմու-

---

— 431 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

—Հապա ե՞ս... Միթէ կը կարծես թէ քու որոշումդ վիշտ չի՞ պատճառեր ինծ։ Երկու զաւակ ունէի, երկու սիրեցեալ զաւակներ, որոցմէ գրեթէ քսան տարիէ ի վեր բաժնուած էի։ Կը գտնեմ զանոնք, և հազիւ քիչ մը անդորրութիւն, քիչ մը զորով կ'երազեմ, ես որ դժբաղդութեան մէջ պառաւեցայ, և ահա անոնցմէ մին՝ ինծ ընդդիմանալու և արդար գործ մը ինծ արգիլելու միակ հաճոյքէն մղեալ կ'սպառնայ մեկնիլ և ա՛յլ եւս բնաւ չը տեսնել զիս։ Բարի որդւոյ մը, նոյն իսկ քահանայի մը արժանի գո՞րծ մըն է այս։ Ո՛չ։

—Կըմբռնեմ քեզ պատճառած տրտմութիւնս՝ իմ վրայէս դատելով։ Եւ տե՛ս որքան առաջ կը տանիմ քահանայական պաշտօնիս խստութիւնը որ մինչեւ իսկ քու արտասուացդ վրայ չեմ կրնար գթալ։ Իմ որոշումս քու որոշումէդ կախում ունի։

—Հաստատապէս որոշա՞ծ ես։

—Եթէ մտնես այն գաղտնիքը որ քուկդ չէ, այլ եւս չպիտի տեսնես զիս։

Երէցը պարտիզին ստախիտ կամարին տակ մտաւ, աթոռի մը վրայ նստաւ, աղօթագիրքն հանեց և իր աղօթից մէջ ընկղմեցաւ։

Շատ չ'անցած Անտրէ հասաւ։

—Նօէլը պիտի մեկնի, ըսաւ Ֆէրնանտ։

Եւ անցած դարձածը պատմեց իր անդրանիկ որդւոյն։

Անտրէ չի պատասխանեց։ Ինք կը ճանչնար Նօէլը։ Գիտէր որ եղբայրն իր սպառնալիքն ի գործ կը դնէր։

Երկու երեք օրեր անցան այսպէս, մտահոգութեանց մէջ։ Բայց այլ եւս Ռընոտիէի խօսքը չէին ըներ։ Զանոնք տեսնողը չէր ըսեր թէ եղերական բան մը տակն ու վրայ կ'ընէր անոնց սիրտը։

Հարցաքննութիւնը առաջ կը տարուէր միշտ, եւ Միս-ա-Մօռ այլ եւս յուսահատիլ կ'սկսէր։

Լա Հէօյնն ալ կը շարունակէր վարել իր զառանցական և աստանդական կեանքը։

Իր խոստովանութիւն չէր տուած նմա այն հանգիստը զոր փնտռած էր, ո՛չ իսկ օր մը։

Եւ իր տենդերուն ու զառանցանաց մէջ կ'ըսէր.

—Զիս չպիտի գտնեն։ Եթէ կը փախչիմ, եթէ կը պահուըտիմ, պատճառն այն է որ չեմ սիրեր անոնց դէմքը... բայց ալ վախու բան մը չունիմ, քանի որ խոստովանեցայ, քանի որ թողութիւն առի...

Պակաթէլ երկու կամ երեք անգամ յաջողած էր, իր գիշերային պտոյտներուն միջոցին, սակայն առաջին օրէն աւելի բան մը չէր իմացած։ Լսած էր որ Լա Հէօյն խոստովանութեան և թողութեան խօսքեր կ'ընէր, և ինքնին ըսած էր։

—Եթէ ճշմարիտ է, եթէ այս կինը խոստովանած է, երէցն անշուշտ հետաքրքրական յայտնութիւններ լսած է։

Պակաթէլ մինչեւ իսկ փորձած էր խօսակցիլ անոր հետ, սակայն չէր յաջողած։

Լա Հէօյնն անոր երեսը նայած էր և ըսած էր յանկարծ, աչքերը թարթափելով.

—Դուն Մարէօքոյի բարեկամներէն ես։

Եւ խեղճ Պակաթէլը, չփոթելով, չէր պնդած։

Ռընոտիէ ալ իր կողմէ հետզհետէ ապահովուած էր։

Հիմակ համոզուած ըլլալով թէ ջաղացպանուհին չպիտի ձերբակալուէր, կը մտածէր թէ Միս-ա-Մօռ ոչինչ գիտնալուն չպիտի խօսէր, և հետեւաբար ինք վախու բան մը չունէր։

Իսկ Միս-ա-Մօռի դատապարտութեան բոլոր հոգւով փափագող էր։ Միթէ այդ դատապարտութիւն կերպով մը իր անմեղութեան նուիրագործումը չպիտի՞ ըլլար։

Միայն ինքը չէր որ հետաքրքրութեամբ կը հետեւէր դատական խուզարկութեանց։

Ժիլէթ ալ զբաղած էր անով։

—Այդ խեղճ մարդն արդեօք պիտի դատապարտուի՞, կ'ըսէր ինքնին։ Եւ եթէ դատապարտուի, ես ի՞նչ պիտի ընեմ. ի՞նչ պիտի ըլլայ իմ պարտականութիւնս։ Կրնա՞մ հայրս անպատուել և միևնոյն ժամանակ մայրս սպաննել։

Շատ անգամ միայնակ կուլար, տխուր մտածմանց տակ ընկճեալ, իր երկիւղալի ապագային առջեւ։

Հայր և աղջիկ այլ եւս շատ քիչ անգամ կը խօսակցէին իրարու հետ։

Անդամալոյծ կինը հազուադէպ առիթներու մէջ կը տեսնէր իր ամուսինը։

Աղջկանը միջոցաւ միայն լուր կ'առնուր անկից։

Օր մը, Ռընոտիէ այցելութիւն չունենալով, տունը մնացած էր։

Պակաթէլ, որ անոր ծառայութեան մէջ կը մնար տակաւին, առջի օրն ըսած էր նմա.

—Պարոն երէցին աղախինը ձեզ տեսնելու եկած է։

—Հիւա՞նդ է։

—Բան մը չըսաւ։

—Թերեւս պարոն երէցին համար ըլլայ։

—Չեմ կարծեր։ Պ. Վիլլատօնի ինչպէս ըլլալն հարցուցի։ Լաւագոյն վիճակի մէջ է եղեր։ Երեք օրէ ի վեր, ամեն առաւօտ պատարագ կը մատուցանէ։ Արդէն, օրիորդ Ժէրթրիւտ, աղախինը, ըսաւ թէ վաղը նորէն պիտի գայ, եթէ պարոնը դուրս չելլէ։

—Լա՛ւ։

Յաջորդ օրը Պակաթէլ բժշկին աշխատանոցին դուռը կը զարնէր ներս մտաւ։

—Երէցին աղախինն է, պարոն։

—Ներս բե՛ր։

Ժէրթրիւտ երեւցաւ։ Պակաթէլ դուռը փակեց անոր վրայ։

—Բարեւ, աղջիկս, ըսաւ բժիշկը գըլուխը վեր առնելով։

Եւ աթոռ մը ցոյց տուաւ աղախնոյն։

—Աստուծոյ բարին, պարոն, պատասխանեց սա՝ պղպջեալ ձայնով մը։

Ու չեչտակի անոր երեսը նայեցաւ։

Ֆէրնանտ շատ անգամ կը պատահէր նմա գիւղին փողոցներուն մէջ, եւ կամ կառքին մէջ նստած՝ Ալբատօնի ճամբուն վրայ, երբ բժիշկը շրջակայքն այցելութիւններ տալու կ'երթար։ Բայց անոր երեսը չէր նայեր բնաւ։ Կը վախնար որ սրտին ատելութիւնը աչացը մէջ ի յայտ չիգայ։ Գլուխը մէկ կողմ կը դարձունէր, երբ ի հեռուստ կը նշմարէր զնա, անոր հետ դէմ առ դէմ չի գալու համար։

Այժմ, անոր շատ մօտ, խուցին մէջ, գերագոյն եւ վճռական բացատրութեան մը համար եկած ըլլալով այլ եւս աչքերը չէր խոնարհեցներ։ Կ'ուզէր [illegible] իր նայուածքը։ Եւ յիրաւի բժիշկը սիրտ երկնչէր, եթէ կարենար գիտնալ թէ [illegible] ինչ ահռելի [illegible] կուտակած էր այդ անարգեալ կնոջ, այդ վիրաւորեալ մօր սրտին մէջ։

—Հիւա՞նդ ես, հարցուց Ռընոտիէ։

—Ո՛չ, Քաջառողջ վիճակի մէջ եմ։ Հոգ մ'ընէք։

—Ա՛հ։

Այս պարզ և սովորական պատասխանին մէջ, տեսակ մը գրգռում կար։ Արդեօք Ռընոտիէ զգացա՞ծ էր զայն։ Զարմացած կը դիտէր զնա։ Ինքն ալ այդքան մօտանց տեսած չէր բնաւ աղախինը, բայց կրնար ընդ երկար դիտել այսպէս. անցելոյն դիմաց ո՛չ մէկ հետքը կար։ Աչքերը միայն նոյնը մնացեր էին։ Բայց Թշուառականը կը մոռնար։

—Պարոն երէ՞ցն ինծ պէտք ունի։

—Ո՛չ։

—Ոչ դուք, ոչ պարոն երէցը։ Ուրեմն ո՞վ։

Ֆէրնանտ մօտեցաւ գրասեղանին որուն առջեւ նստած էր բժիշկն և երեսը անոր երեսին մօտեցուց։

Յետոյ, դանդաղաբար.

—Ուշադրութեամբ երեսս նայեցէ՛ք։

—Կը նայիմ։

—Զիս չէ՞ք ճանչնար։

—Բնա՛ւ։

—Ձայնս բան մը չըսե՞ր ձեզ։

—Ոչինչ։

—Ուրեմն, ինքզինքս ճանչցունեմ ձեզ...

Աղախնոյն ձայնը դաժան եւ կերկերեալ շեշտ մը առած էր։

—Ես Ֆէրնանտ Վիլլատօնն եմ... քու զոհդ։

Ռընոտիէ տեղէն ցատքեց, աթոռը թափելով, սոսկալի կերպիւ դժգունած։ Եւ Ֆէրնանտի վրայ հակած, անոր երեսը կը նայէր։ Խուլ ու անորոշ բացադանչութիւններ կը թափէին իր շրթներէն։

—Ֆէրնա՛նտ, Ֆէրնա՛նտ։

(Շարունակելի)

թեան համար եղածներն ցայս վայր վիժեցնելով և տակաւին կատարելի գործը պարզելով։ Ներբողեց Պ. Սթէնլիի նախաձեռնարկ գործունէութիւնն, որում աշխարհ պարտական է Քոնկոյի Պետութեան կազմութեան համար։ — Պ. Սթէնլիի ներկայութիւնն ի Բրուսէլ մեծ զարկ մը կուտայ Քոնկոյի գործին. որովհետեւ Պելճիոյ մէջ օրուան խնդիրն է Քոնկոյի Պետութեան համար փոխառութիւն մը կնքել և երկաթուղեաց շինութիւնն յառաջ տանիլ Քոնկօ գետին երկայնութեամբ։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Սուտանի մէջ Խարթումի Էմիրին իշխանութիւնը փճանալու աստիճան տկարացած է. որովհետեւ Սուտան, արտաքին վաճառականութենէ զրկուած, յետին ծայր թշուառութեան մատնուած է։ Այս կացութենէ կը փափաքի օգտիլ եգիպտական կառավարութիւնն, որ Նեղոսի ջուրերը բարձրանալուն պէս, առաջիկայ աշնան, Անգլիոյ հետ համաձայնութեամբ բանակ մը պիտի ղրկէ դէպ ի վեր, գրաւելու համար Տոնկոլա, Պէրպէր և եթէ կարելի է նոյն իսկ Խարթում։

Ի ՌՈՒՍԻԱ

Փեթերսպուրկի զինուորական ակմբոց մէջ խորին տպաւորութիւն ըրին գեր-գնդապետ Շմիտի ձերբակալութիւնն և դատապարտութիւնն։ Այս բարձրաստիճան սպայ Քրոնշթատի պաշտպանութեան գաղտնի յատակագիծը վաճառեր է օտար Տէրութեան մը նաւային կցորդին, 1,200 րուպլի չնչին գումարի փոխարէն։ Հրեայ միջնորդ մը որ կ'երեւի թէ միջնորդչէքի գումարէն գոհ չէ եղած, մատներ է յանցապարտ սպան։ Զինուորական ատեանը դատելով, Սիպերիոյ հանքաց մէջ ցկեանս աշխատութեան դատապարտեց գեր-գնդապետն, որ յետոյ հրացանի բռնուելու դատապարտեցաւ։ Խնդիր է թէ այս կերպիւ իւր պատիժը ծանրացաւ թէ մեղմացաւ։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ
ՊԱՇՏՊԱՆ ԴՊՐՈՒԹԵԱՆՑ

Վիլհէլմ Բ. շատ լրջօրէն կ'ըմբռնէ իւր «երկնատուր պաշտօն»։ Իւր իշխանութիւնը կ'ուզէ զգալի ընել հանրային գործունէութեան ամեն ճիւղերուն մէջ։ Ո՛չ միայն աշխարհավարութեան այլ և ընկերային խնդրոց, ո՛չ միայն տնտեսական այլ և գրական խնդրոց մէջ։ Իւր հրամանաւ Բրուսիոյ կառավարութիւնը դրամական նպաստ մը յատկացուց իրապաշտ բանաստեղծ Պ. Հայնրիխ Հարթի, որ պէսզի կարենայ ի գլուխ հանել Երգ Մարդկութեան անուն մեծ բանաստեղծութիւնը։ Վիլհէլմ Բ.ի դահակալութենէն ի վեր, գրագէտ յուսալից և իրապաշտութեան պատկանող շատ մը հեղինակներ գրքոյկներ հրատարակեցին, ցոյց տալով թէ նոր սերունդը գրական Մեկենաս մը գտնել կը յուսայ յանձին Վիլհէլմ Բ.ի, որ կ'երեւի թէ ի դերեւ չպիտի հանէ այդ յոյսերը։

ՊԱՊԱԿԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՄԸ ԴԷՊՔԸ

Պապը Ճիովինածծոյի եւ Մաթէրայի կղերին արգիլեց ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ արքեպիսկոպոս Տի Մարքօ Անթոնիոյի աճիւնին փոխադրման։ Այս արքեպիսկոպոս հանրածանօթ էր իւր ազատական գաղափարներով. 1848ին բացարձակ մերժած էր երդումն տալ Նափոլիի Ֆերտինան թագաւորին, ցոյց տալով թէ Ն. Վեհափառութիւն բռնաբարած է Սահմանադրութիւնը։

ԲՈՍՆԱ-ՀԵՐՍԷԿ

Փէլի. Բոյէ. կը ծանուցանէ թէ Մոսթարի երեւելիներէն Ալի Աղա Գոմարենի նախագահութեան ներքեւ Պոսնա-Հերսէկցի Մահմետականներէ և Քրիստոնեաներէ բաղկացեալ պատգամաւորութիւն մը Կ. Պոլիս պիտի գայ և Փեթերսպուրկ ալ պիտի երթայ, պահանջելու համար որ Աւստրիա Հունգարիա իւր զօրքը քաշէ գրաւեալ գաւառներէն։ Այս խորհուրդ սլաւ գործիչներու ջանադրութեան հետեւանք է եղեր։ Նաեւ Պոսնիոյ Մահմետականներէն 180 ընտանիք պատրաստուած են գաղթել Այտընի նահանգը։

ՀԱԿԱՀՐԵԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

Եւրոպայի մէջ հակահրէական շարժումը վերջին ժամանակներս այնչափ սաստկացած է որ Պերլինի հրեայ հասարակութեան առաջարկութեամբ և Լոնտոնի հրեայ հասարակութեան սիրալիր հաւանութեամբ որոշուած է Լոնտոնի մէջ ամեն երկիրներու հրեայ հասարակութեանց պատուիրակներէն բաղկացեալ համագումար ժողով մը կազմել, քննելու համար թէ ինչ հանգամանաց մէջ յԵւրոպա հակահրէական շարժումն այսպիսի սաստկութիւն ստացած է, և թէ Հրեայք ընդհանրապէս ինչ ընթացք պէտք է բռնեն։

Եթէ Հրեայք աւելի հաշտարար ոգւով վարուին քրիստոնեայ տարրոց հետ կարծենք լաւագոյն միջոցը գտած կը լինին հակահրէական շարժումը մեղմացնելու համար։

Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Նիկոթինի կառավարիչը կը ծանուցանէ Սոֆիայի կառավարութեան թէ Ռումանիայէ ելող 100 զինեալ մարդիկ պուլղարական հողին վրայ արշաւած են ընդ մէջ Վիտինի և Իդվորի. և գեղացիներն յուզելու ջանադիր գտնուած են, բայց պուլկար իշխանութիւնք անոնց մեծ մասը ձերբակալելու յաջողած են։ — Այս լուրին վրայ, Վիտինի պահապան զօրքը Սերպիոյ հանդէպ կազմ և պատրաստ վիճակի մէջ դրուեցաւ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ամերիկայի Դաշնակցային Խորհրդարանին կրկին ժողովք ընդունեցին այն օրէնք որուն համեմատ 1893ի Ամերիկեան մեծ Արուեստահանդէսն ի Չիքակօ տեղի պիտի ունենայ։ Այս առթիւ Ուաշինկթընի կառավարութիւնն հրաւէր պիտի կարդայ ամեն Տէրութեանց ո՛չ միայն իրենց արհեստական արտադրութիւններն այլ և իրենց մարտանաւերը ղրկելու, մասնակցելու համար նաւային մեծ ցոյցի մը որ Նիւ Եորքի նաւահանգստին մէջ տեղի պիտի ունենայ 1893 ապրիլ ամսուն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ անձնական տկարութեան պատճառաւ բացակայ ըլլալով, չ'կրցաւ նախագահել կրօնական ժողովոյ նիստին։

Կրօնական ժողովն իւր շաբաթական նիստը կազմեց երէկ ի Պատրիարքարան ատենապետութեամբ Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանցի և զբաղեցաւ այլ և այլ մասնաւոր խնդիրներով։

Ժողովը նկատողութեան առաւ Նիկոմիդիոյ Գեր. Առաջնորդին մէկ գիրն որով ի գիտութիւն հաղորդած էր թէ իւր վիճակին մէջ վարդապետի մը ձեռնադրութիւնը կատարած է. Ժողովը նկատելով որ այս ձեռնադրութեան համար հարկ էր նախ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան հաւանութիւնն ստանալ, ըստ 31րդ յօդուածի Ազգ. Սահմանադրութեան, որոշեց խնդիրը ներկայել Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր տնօրինութեան։

Վերջին անգամ ընտրուած եկեղեցական երեսփոխաններէ Գեր. Մելքիսեդէկ եպիսկոպոս Մուրատեան, Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալէաթճեան, Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանց, Արժ. Խորէն Ծ. վարդապետ Կիւրեղեան, Արժ. Յակոբ Ծ. վարդապետ [illegible] քահանայ Տ. Սարգսեան իրենց յանձնառագրերն ուղղած են Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նախընթաց օր տեղի ունեցաւ ի Կէտիկ փաշա ի տան Մեծ. Ժամկոչեան Պօղոս էֆէնտիի և ի ներկայութեան երկուց կողմանց ազգականաց՝ Օրիորդ Իսկուհի Ժամկոչեանի նշանախօսութիւնն ընդ Մեծ. Գեղօն էֆէնտի Բիւրքճեանի, որ պատուաւոր դիրք մը կը բռնէ ոսկերչաց դասուն մէջ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆՔ

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան հաշուակալութեան դիւանի տնօրէն Թեվֆիգ պէյի։

Սալիսէի աստիճան՝ նոյն դիւանին գեր-տնօրէն Ալի պէյի ինչպէս նաեւ Քիոսի մաքսատան տնօրէն Նէճամի էֆէնտիի։

Ռապիահի աստիճան՝ Քիոսի մաքսատան առաջին քարտուղար Նաիլ պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան ընդհանուր հաշուակալութեան առաջին ճիւղին տնօրէն Ահմէտ պէյի և երկրորդ ճիւղին տնօրէն Րիզա պէյի։

Երրորդ կարգի Շէֆգաթի՝ Միւնիխի օսմանեան ընդհանուր հիւպատոսին աղջկան։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Կիպրոսի Լիմասոլ քաղաքին բժիշկներէն Գարաճօրճիատի էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Ադրիանուպոլսոյ Սոֆրլու գաւառակին երեւելիներէն Օսման, Հաջը Ալի և Եանիքօ էֆէնտիներու։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա և այլ նախարարք ամենք ու բարձրաստիճան անձինք երէկ գիշեր կայս. պալատ երթալով, իֆթարն անդ ըրին և երկրորդ սենեկապետ պէյին միջոցաւ արժանացան Վեհ. Սուլթանի մեծարանաց։

* *

Նիզակաւոր Երթօղրուլ հեծելազօրաց գունդը, Պէրայի Չըրաղանկիր զօրանոցին մէկ վաշտն և հեծելազօրաց գունդ մը երէկ գիշեր կայս. պալատն մտան որոնք ալ անդ իֆթար ըրին և զօրական պարգեւներ ստացան։

ԱՄԲԱՍՏԱՆԻՉ ԱՏԵԱՆՔ

Դատական նախարարութիւնը շրջաբերական գրութեամբ մը ամեն կողմ հաղորդած է ամբաստանիչ ատեաններու ջնջման մասին եղած կայս. Իրատէն։

Այն գաւառաց ու գաւառակաց մէջ, ուր յատուկ հարցաքննիչ դատաւորք չեն գտնուիր, կայս. Իրատէին համաձայն ձեռնարկուած է հարցաքննիչ դատաւորներու անուանման։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ոստիկանութեան նախարար Քեամիլ պէյ երէկ Բ. Դուռը գնաց և պահ մը խորհրդակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

— Օտար տէրութեանց դեսպանք երէկ Բ. Դուռը գնացին և յաջորդաբար տեսակցեցան Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. Խորհրդականին հետ։

ԹՈՓԳԱՓՈՒԻ ՊԱԼԱՏԸ

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Թոփգափուի պալատան դարաստանին մէջ Պաղտատ քէօշկին առջեւ կառուցեալ կայս. քէօշկ մը և զինուորական պահականոցի մը շինութիւնն աւարտած է. Այս շէնքերու բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիւրակի, 15 րամազան, յորում Վեհ. Սուլթանն այդ պալատը պիտի երթայ յայցելութիւն Խըրգա-ի Շէրիֆի։

Ն. Վեհափառութիւն հրամայած է որ այդ նորակառոյց շէնքին վրայ պարզուի Իրեն յատուկ կայս. դրօշակն և պահականոցն ալ Համիտիյէ կոչուի։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Պարսկական դեսպան Միրզա Մահսին խան նախընթաց գիշեր կայս. պալատան մէջ իֆթար ընելէ յետոյ, Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ և արժանացաւ կայսերական մեծարանաց։

Ն. Վեհափառութիւն ծանրագին ժամացոյց մը պարգեւեց Միրզա Մահսին խանի։

* *

Այս գիշեր Պոլսոյ պարսկական դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը պիտի տրուի ի պատիւ դեսպանական մարմնոյն. Սեղանէն յետոյ երեկոյթ մը պիտի տրուի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԴԻՐՔ

Թուրքիոյ և Աւստրիոյ միջեւ [illegible] առեւտրական դաշնագրոյն համար կազմուած խառն յանձնաժողովն, ընդ նախագահութեամբ Վսեմ. Յարութիւն փաշայի, ստորագրած էր մաքսատանց սակագներու համար տրուած որոշումն։

Երէկ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն՝ Արտաքին գործոց նախարարութեան ղրկեց առեւտրական դաշնագրոյն վերաբերեալ գրութիւններն, որով յանձնաժողովն ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Վսեմ. Յարութիւն փաշայի և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԹՂԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Անցեալ շաբաթ օր Տէֆթէրխանէի մէջ տեղի ունեցաւ աճուրդածախի գործողութիւնն այն գետիններուն, զորս Վեհ. Սուլթանի առաջին սենեկապետ Վսեմ. Օսման պէյ գնած է ի Պէյքոզ իւր հաստատելիք թղթի գործարանին համար։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

Թաղապետական Զ. Շրջանակի բժշկական Յանձնաժողովը պաշտօնական ազդ մը կը ծանուցանէ թէ Բէրայի ու շրջակայից առողջապահական վիճակը գոհացուցիչ է։ Սակայն հարսանիթի քանի մը դէպքեր պատահած են որք համաճարակ հանգամանք մը առնելու վրայ են։

ԿՐԵՏԷ

Հանիայէն կը գրեն թէ կրէտական ընդհանուր ժողովոյ բացումը տեղի չէ ունեցեր ոչ թէ քաղաքական նկատումներով, բայց գլխաւորաբար այն պատճառաւ որ ժողովոյ ներկայանալի բարենորոգմանց ծրագրոյն պատրաստութեան համար որոշեալ պայմանաժամն անբաւական նկատուեր է։ Ընդհ. ժողովն յունիս 15ին պիտի գումարի և հաւանաբար իւր նստաշրջան պիտի տեւէ ցմիջ օգոստոսի։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ

Սոյն դրամատան բաժնետիրաց ընդհ. ժողովն ի նիստ գումարեցաւ շաբաթ օրն ի Ղալաթիա։ Վարչական խորհրդոյ տեղեկագիրը կը ծանուցանէ թէ մէն մի բաժնեթղթի վրայ 11 շիլին շահաբաժին պիտի տրուի, այսինքն գումարելով 100ին 9 1/2ին փոխ մը աւելի։ 1889 տարւոյն մէջ, «Պանք տը Քոնսթանթինօբլ»ի զուտ շահն եղած է 84,376 օսմ. ոսկի, որուն 100ին 10ը կանոնական պահեստի գումարին վրայ բարդուած, որ այսպէսով կը հասնի 127,050 ոսկւոյ։ Նմանապէս արտասովոր պահեստի համ. ը 72,371 ոսկւոյ մասնաւոր պահեստ մը կայ, որով պահեստի ընդհանուր գումարը կը հասնի 199,421 ոսկւոյ։ Վերջին տարւոյն մէջ դրամատունը մասնակցած է Անատօլուի երկաթուղւոյ շինութեան գործին, Մաքրիգիւղի բամպակի գործարանին և հելլենական երկու փոխառութեանց։ Ժողովը՝ տեղեկագրին ընդունելութենէն յետոյ՝ շնորհակալութեան քուէ տուաւ նախագահ Պ. Լէօնիտաս Զարիֆիի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ

Պէլկրատի օսմանեան դեսպան Մահմուտ Նէտիմ պէյ, ապրիլ 5 թուականաւ հեռագիր մը ուղղելով Արտաքին գործոց նախարարութեան, հաղորդած է Սերպիոյ ազգային ժողովոյ ընդունած մէկ որոշումն, վաւերացեալ արքայական հրամանագրով։ Ըստ այդ որոշման, Սերպիայէն Սէլանիկ ճամբով Թուրքիա բերուած ամեն տեսակ ապրանքներէ մաքսատանց ընդհանուր սակագնոյն հակառակ որ և է մաքսատուրք և այլն չպիտի առնուի։

ՀԱՄԱՍԼԱՒԵԱՆՔ Ի ԳՈՍՈՎԱ

Լրագրոյս արտաքին լրոց բաժնին մէջ ծանուցած ենք թէ Բ. Դուռը Կ. Պոլիս բերել կուտայ Հայր Ռաֆայէլ, վանահայր Տէչանի սերպիական վանքին, որ համասլաւեանց կեդրոն մը եղած է ի վերին Մակեդոնիա։

Վիեննայի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Շքոպրայի ռուսական հիւպատոսը բողոք բարձած է յիշեալ եկեղեցականի նկատմամբ ի գործ դրուած տնօրինութեան դէմ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակն իւր հինգշաբթի աւուր նստին մէջ քննութեան առաւ Իզմիրի նահանգին տասանորդի տրոց տնօրէնին կողմէ Ելմական Վսեմ. Նախարարին մատուցեալ տեղեկագիր մը ի մասին Յոնիաստանի խաղողներուն Այտընի նահանգին խաղողներուն հետ խառնուելուն։ Առեւտր. Սենեակ, մանրամասն տեղեկագրով մը Առեւտր. Վսեմ. Նախարարին բացատրած է այն պատճառներ որոցմով չի կրնար համակերպիլ Իզմիրի տասանորդի տրոց տնօրէնին եզրակացութեանց։

— Իւր միեւնոյն նստին մէջ, Առեւտրական Սենեակը նկատողութեան առաւ ծրագիր մը որ կ'առաջարկէ դրութիւն մը հաստատել դիւրութիւն ընծայելու համար այն վաճառականաց [illegible] ապրանքը ցամաք կը հանեն չորցնելու համար, հանրային առողջութեան պայմանները պահելով հանդերձ։

— Սէլանիկի և Գոսովայի նահանգներուն մէջ ճակնդեղի միջոցաւ շաքարի պատրաստութեան յատուկ գործարաններ հաստատելու մենաշնորհ խնդրուած ըլլալով կայս. կառավարութենէն, 40 տարուան պայմանաժամաւ, Առեւտր. Վսեմ. Նախարարն Առեւտր. Սենեկի կարծիքն հարցուցած էր, որ մանրամասն տեղեկագիր մը պատրաստած է այդ մասին։

Պելճիական դեսպան Պ. Պօրչկրավ որ արձակուրդով բացակայ կը գտնուէր, երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս դարձաւ։

— Անգլիացի ուխտաւորաց կարաւանն, որուն գլուխ կը գտնուի Նորֆօլքի դուքսը, ամսոյս 6ին Աղեքսանդրիոյ նաւահանգիստն հասեր և անկից Եաֆա ուղեւորեր է Խտիվիյէի [illegible] շոգենաւով, որ յատկապէս վարձուած էր։ Անգլիացի ուխտաւորք Եաֆայէն Երուսաղէմ ուղեւորեր են։

— Իզմիրի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ նահանգին երկրագործական քննիչ Պըկեան էֆէնտի Սէվտիքէօյ գացեր է տեղւոյն այգիներն աչքէ անցընելու համար։ Իւր կատարած քննութիւններէն կ'երեւի թէ Սէվտիքէօյէն մինչեւ Ճումա-Օվասի, 5000 արտավար տարածութեամբ գետնի մը վրայ, այգիներու մէկ հինգերորդը ֆիլոքսերայէ բռնուած են։

— Երէկ Անգլիայէն Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց [illegible] անուն շոգենաւ մը, զոր ռուս կառավարութիւնը գնած է մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանատան տրամադրութեան ներքեւ դրուելու համար։ Այս շոգենաւ ունի 137 տակառաչափ տարողութիւն, 70 ձիու ոյժ ունեցող մեքենայ մը և 11 նաւաստի. [illegible] Նիքօլայեֆ ուղեւորեցաւ նորոգուելու համար։

— Երէկ ժամ 9 1/2ին Շիրքէթի 14 թիւ շոգենաւն Սիլիւտարէ կամուրջ եկած պահուն մակոյկ մը ընկղմեց, սակայն մէջը գտնուողներն ազատուեցան։

— Յունատառ և Թրքաբարբառ Անատոլի լրագիրը, զոր յիսուն տարի է ի վեր կը հրատարակէր Միսայիլիտի էֆէնտի եւ որ սորա մահուան պատճառաւ ժամանակէ մը ի վեր դադրած էր, կրկին պիտի հրատարակուի։ Թերթին տնօրէնի ու խմբագրի պաշտօնն ստանձնած է Սէրճէրի խմբագիր Նիքոլաքի Մուլիտի էֆէնտի։

— Երէկ ժամ 6ին միջոցները Գարաքէօյի կամուրջին վրայ եւրոպական հագուստ կրող մարդ մը անցորդի մը ժամացոյցը շորթել փորձեց, սակայն անցորդը նշմարելով, գրպանահատին թեւը բռնեց և ժամացոյցն ետ առնելէ յետոյ երեք ապտակ քաշեց գրպանահատին, որ բազմութեան մէջ սպրդելով, աներեւոյթ եղաւ։

— Այտընի կուսակալը տեղեկանալով որ նահանգին անտառաց ոմանց մէջ արտեր բանալու նպատակաւ հրդեհ կը ձգուին, հակառակ օրինաց ծառեր կը կտրուին իբրեւ վառելափայտ, հրահանգ ուղղած է ամեն կողմ որ ժողովուրդն օրինաց շրջանակին մէջ օգտուի այդ անտառներէն և հակառակը գործողք օրինաց տրամադրութեան ենթարկուին։

— Այն յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունէր Սեւ ծովու բերանը գտնուած Եէրլի քէօյ գիւղը երթալ ագարակներու և հողերու վերաբերեալ խնդրոյ քննութեան համար, անդ ժամանելով իւր պաշտօնին ձեռնարկեր է։

— Շիլէի Եօգարը Եէնիքէօյ կոչուած գիւղին մէջ յունական եկեղեցի մը կառուցանելու համար արտօնութիւն խնդրուած ըլլալով, կայս. Իրատէ մը արտօնած է տալ խնդրուած արտօնութիւնը։ Դատական նախարարութիւնը Ֆէնէրի Պատրիարքարանին հաղորդած է կայս. սոյն Իրատէն։

— Նախընթաց գիշեր ի Խասգիւղ Սանճաք Իսկէլէսի մաքսատան պաշտօնէից յատուկ տաղաւարը գողեր մտնելով, հազար ղուրուշ դրամ, երկաթուղւոյ արժէթուղթ մը, ընկալագիրներ, պաշտօնական կնիք մը և այլն գողցան։ Ոստիկանութիւնը չարագործները կը փնտռէ։

— Կայս. հրամանաւ արհեստական չքադրամ մը տրուած է հնդկաստանցի վաճառական Հասան էֆէնտիի։

— Անցեալ կիրակուն ի Գասըմփաշա Մուսթաֆա էֆէնտի անուն վերմակագործի մը տունը մարդ չգտնուած պահուն գող մը կը մտնէ և դրամարկղը կոտրելով, մէջը գտնուած դրամներէն միայն 95 ոսկի եւ 22 մէճիտ առնելով, կ'երթայ, առանց ուրիշ բան մը գողնալու։ Ոստիկանութիւնն իբրեւ կասկածելի կը ձերբակալէ Մուսթաֆա էֆէնտիի նախորդ աշակերտ Հիւսէյինն, որ ճամբուած էր։

— Սամսոնէն կը գրեն առ Ջէրիտէ թէ տասներկուքի չափ աւազակներ տեղական կառավարութեան զինելով, հնազանդութիւն յայտնած են։ Այս աւազակներ ժամանակէ մ'ի վեր կ'ասպատակէին Ֆաթսա գաւառակին շրջակայքը։

— Տրապիզոնէն կը գրեն թէ անցեալ օր ռուսական [illegible] շոգենաւն երկաթ նետած պահուն շղթան կոտրելով, չորս նաւաստիք վիրաւորուեր են։ Ասոնցմէ մին մահացու վէրքեր ստացած ըլլալով, զինուորական հիւանդանոցը փոխադրուեր է։

— Պարթընէն կը գրեն առ Սաադէթ թէ այդ կողմերը լերանց վրայ թէ [illegible] ինքնաբոյս տունկեր կը հասնին եւ թէ այդ տունկեր արհեստին պահանջմանց համաձայն մշակուելին և պատուաստուելին, առեւտուրի բաւական ընդարձակ ասպարէզ մը կը բացուի։

— Երէկ կիրակուն Պէշիքթաշի մէջ կատղած շուն մը Թէնէքէճի Միհրան անուն անձի մը և դպրոցական հայ աղջկան մը վրայ յարձակելով, մին թեւէն և միւսն ոտքէն խածաւ։

— Երէկ կիրակի ժամ 11ին ի Պէյլէրպէյի [illegible] փողոցը գտնուած պարապ գետնի մը մէջ տասնամեայ յոյն տղայ մը ծառի մը վրայ ելած ծաղիկ կը ժողուէր, երբ ոտքը սահելով ծառին ներքեւ գտնուած ջրհորին մէջ ինկաւ և խեղդուեցաւ։

ԱԶԴ

«Բնար» երաժշտական ընկերութեան ձայնական ճիւղին անդամակցել փափաքողք կրնան դիմել առ տեար Յ. Վ. Աճէմեան, թիւ 25, Մէլանիք խան, ի Ղալաթիա։ Փորձերը պիտի սկսին յառաջիկայ յուլիսի վերջը։ 414 4—6

ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԿԱՐԱԳ

Կը ծանուցուի արգոյ հասարակութեան թէ ի Պոլիս Մահմուտ Փաշա Մանասթըր խանին մէջ կը վաճառուին Վանայ և Տիգրանակերտի ամենաընտիր կարագներ, որք յատկապէս բերուած են։ Գիները խիստ դիւրամատչելի են և գնողք մեծապէս գոհ պիտի մնան։ 463

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Բարիզ, 28 ապրիլ

Կը հաւաստեն թէ, եգիպտական պարտուց տոկոսները զեղչելու խնդրոյն մէջ, ֆրանսական կառավարութիւնը չընդունիր Եգիպտոսի պայմաններն, որ կը խնդրէ ջնջել Տօմէնի վարչութիւնը և Տայրան. Պ. Ռիպօ յայտարարեր է թէ արդի վարչական երաշխաւորութեանց [illegible] են (*)։ Եգիպտական պատուիրակք պիտի մեկնին յառաջիկայ չորեքշաբթի։

Հռոմ, 28 ապրիլ

Գործաւորական ընկերակցութեանց պատուիրակներուն գումարման մէջ, զոր հրաւիրած էր Հռոմի Աշխատաւորաց Դաշնակցութիւնն, որոշուեցաւ չ'աշխատիլ մայիս 1ին և այդ օրը տօնել մեծ հանդէսով։

Թուրինօ, 28 ապրիլ

Թուրինօ քաղաքին և նահանգին գործաւորական ընկերութեանց Միութիւնը որոշեց աշխատիլ մայիս 1ին, այլ մայիս 4ի երեկոյեան հանդարտ շրջագայութիւն մը ընել ի ձեռին ունենալով տախտակներ որք սա վերտառութիւնն ունենան. [illegible]

Պիէլլա, 28 ապրիլ

Բարեկարգութիւնը կատարեալ է։ Գործարանատէրք ետ առին իրենց որոշումն ընդդէմ այն գործաւորաց որք չ'աշխատէին մայիս 1ի օրը, և այս բանն նպաստեց մտքերն հանդարտեցնելու։

Բարիզ, 28 ապրիլ

Թաղապետական ընտրութիւնք.— Ընտրուեցան 12 հանրապետականք, 8 պահպանողականք և 16 պուլանժէականք։ 59 ընտրութիւն համեմատականի մնացած է, 42ն ի նպաստ հանրապետականաց, 4ն ի նպաստ պահպանողականաց և 13ն ի նպաստ պուլանժէականաց։

Լոնտոն, 28 ապրիլ

Եգիպտոսի անգլ. գործակալ Սըր Իվլինկ Պէյրինկի ելմտական տեղեկագիրը Խորհրդարանին մատուցուեցաւ։ Փետր. 20ին թուագրեալ է, և կ'ըսէ թէ 1889 տարին ելմտական տեսակէտով ամենէն գոհացուցիչ տարին է Եգիպտոսի պատմութեան մէջ։ Ցոյց տալով այն պայմանները որով այս նպաստաւոր վիճակ տեւականութիւն կրնայ ստանալ, տեղեկագիրը ցաւ կը յայտնէ թէ Ֆրանսա չի հաւանիր տոկոսաց զեղչման, և այս մերժողական ընթացք կը վնասէ թէ՛ տուրք վճարող ժողովրդեան և թէ՛ Եգիպտոսի արժեթղթոց։

Փարիզ, 28 ապրիլ

Ի Բոռէզ հանրապետական Պ. Տէլբէօք ընտրեցաւ ընդդէմ պուլանժէական Պ. Վաշէի։

Տիժոն, 28

1,200 ընկերվարականք, ընդ որս երեսփոխանք ոմանք, որոշում մ'ընդունեցին, որով կառավարութենէն կը խնդրեն միջազգային ժողով մը գումարել, կանոն մը հաստատելու համար, որպէս զի գործաւորք օրական 8 ժամէ աւելի աշխատելու և որոշեալ քանակութենէ մը պակաս թոշակ ընդունելու չհարկադրուին։

Վիեննա, 28 ապրիլ

Առեւտրական դաշնագրութեանց աւստրիական-հունգարական խորհրդակցութիւնք վերջացան։ Առեւտրական նախարարը Վիեննայի և Փեշթայի խորհրդարաններուն պիտի մատուցանէ օրինագիծ մը, ի մասին առժամանակեայ կարգադրութեան առեւտրական և ծովային յարաբերութեանց ընդ Թուրքիոյ, որ գործադրելի է մինչեւ 31 դեկտ. 1890։

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Բարիզ, 28 ապրիլ

Այս կիրակի, պուլանժէական Լաքէռ, Լէզան, Նաքէ և Տէրուլէտ երեսփոխանք մեկնեցան ի Ժէրզէյ։ Ամեն կողմ զրոյց կը պտըտի որ այս ուղեւորութեան նպատակն է թախանձել Պուլանժէ զօրավարին որ Ֆրանսա մտնէ մայիս 1ին, որով պուլանժէականաց յաղթութիւնը կ'ապահովուի երկրորդ քուէարկութեան մէջ (թաղապետական ընտրութիւնք), բայց շատ տարակուսական է որ յաջողին համոզել զօրավարը որ համակերպի այս խաղին։

Կը ծանուցուի թէ երեկոյին չորս անիշխանականք ձերբակալուած են։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 17 Ապրիլ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (Պանքայի)	109 3/4
3 » » » (վճռ-կնկ)	109 5/8
3 » Բարիզի » (պանքայի)	22 92 1/2
3 » » » (վճռ-կնկ)	23

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Օ. Սէրի		20 16
Չօրեայն գոցուելէն վերջը	»	20 15 1/2
Բէրայի մէջ	»	20 13 1/2
Առաւօտուն բացուելուն	»	20 13 1/2
Կէս օրին	»	20 13 1/2

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱՀՎԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	54 19
Այս առաւօտ	54 19
Կէս օր	54 19

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

[illegible]	A. Սէրի	39 3/4
»	B. »	24 5/8
»	C. »	20 15

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	4 29
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ.	»	9 15
Պանք տը [illegible]	»	»	7 15
Սօս. Շանժ է վալէօր	»	»	4 36
Թիւթիւնէյ	»	»	490
Ռումելիի երկաթուղի		Ֆր.	73 1/4
[illegible]		»	— —
[illegible] Լաւրիոնի	Գ. Կ.		126

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 25
Անգլիական ոսկի	»	110 8
Իմպէրիալ	»	91
Քրիմիկ	»	51 13
Ռուսայի թղթադրամ	»	8 16
» արծաթ	»	76
Մէճ. արծաթ. (տարբ)	»	108 13
[illegible]	»	103 29
[illegible]	»	103 20
Մէթալիք	»	100 10
[illegible]	»	11 15

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 28 Ապրիլ, ժամ 3 վայր. 40 երեկոյ

Ֆրանսական Րանթ 3 %	89 10
» » 4 1/2 %	106 95
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 50
Օսմանեան երկաթուղի	73 50
» Րէժիի բաժնեթուղթք	245
Պանք Օթոման	560
Գրէտի Լիոնէ	712 50
Իտալական Րանթ 5 %	93 12 1/2

Հելլենական 5 %	471 25
Բրիօրիթէ Թիւրք	500 62 1/2
Եգիպտական միացեալ	485 87 1/2
Պանք տը Բարի	786 25
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	438 75
Սուէզի ջրանցք	2296 75
Սպանիական արտաքին	72 7/8
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 15 1/2

Լոնտոն, 28 Ապրիլ, ժամ 6 վայր — երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ		98
Օսմ. »	Սէրի Դ.	18 3/16
» »	» Ա.	39 3/4
» »	» Բ.	24 3/4
» »	» Գ.	18 3/8
Փոխառութիւն 1877		101 1/4
Պանք Օթօման		12 1/8
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիյէ)		96 3/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)		103 1/8
Տայրա Սանիէ		83 1/8
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)		105 1/4
Հելլենական 5 %		92 1/4
Մոնոփոլ »		78 1/4
Ռուսական 1889		96 1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 15 1/2

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 28 Ապրիլ, ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	89 55
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	18 50
Օսմանեան երկաթուղի	— —
Եգիպտական միացեալ	485 93

Վիէննա, 28 Ապրիլ, ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	35 10
» Լէժիի քաժնէթուղթք	110 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 70

Պէրլին, 28 Ապրիլ, ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
Րուպլ Թղթադրամ	225 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	78 50
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 50

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ, 13 ապրիլ

Վարժարանիս բարեկարգութիւնը պահպանելու նպատակաւ վեհանձն բարեխնամ Առաջնորդ Գեր. Տ. Տ. Ստեփաննոս Սրբազան Հօր հրաւիրանօք և նախագահութեամբ հանգանակութիւն մը բացուած էր Ս. Զատկի վերջն և անմիջապէս գրեթէ 10 վայրկենի մէջ 1070 ղրշ. հաւաքուած էր ուսումնասէր և ճշմարտապէս գովելի ժողովրդեան նուիրատուութեամբը:

Սոյն հանգանակութեան առաջին ցանկը կը փութանք տալ ի հրատարակութիւն:

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան

Վ. Ատենադպիր — Ատենապետ

ՅԱԿՈԲ ԹԵՐՉԵԱՆ — ԿՐԳ. Ե. ՊԻՊԻՆԵԱՆ

Մեծ. Տեառց,

Աղասի Աղասեան դահեկան արծաթ 109, Ցարութիւն Ց. Պէչլեան 108, Մելքոն Գ. Փափազեան 108, Թագւոր Ղազարոսեան 60, Մ. Ցարութիւն Ոսկանեան 40, Յակոբ Զէյնէկեր Ոսկանեան 20, Խաչիկ Գ. Խաչատուրեան 20, Մելքոն Պէյլեան 20, Մինաս Լուսինեան 20, Կարապետ Միկրեան 20, Մելքոն Կոնեանեան 20, Նշան Նշանեան 20, Սարգիս Գ. Փօղոսեան 20, Աւետիս Դանթարճի 20, Պօղոսիկ Ներսէսեան 20, Կարապետ Զափեան 20, Մ. Ցարութիւն Հէյլեան 20, Յովհաննէս Եալղզեան 20, Կարապետ Խաչատուրեան 20, Մ. Պաղտասար Եղիաեան 20, Մ. Սամուէլ Ա. Տ. Ազարեան 20, Մ. Օննիկ Տ. Ցարութիւնեան 20, Մ. Մկրտիչ Հէյվաճի 20, Յովհաննէս Թիլքեան 20, Գրիգոր Աչնեան 20, Եղիա Սրսնեան 20, Յակոբ Ց. Տ. Ազարեան 20, Մ. Դաւիթ Գասպարեան 20, Համբարձում Մ. Ղազարոսեան 20, Պետրոս Ազարեան (զոյգն) 20, Ռուբէն Գասպարեան 10, Ռուբէն Մէրքիբեան 10, Մ. Սարգիս Գուսարկեան 10, Սրբոսակէս Արզումանեան 10, Թագւոր Փափազեան 10, Պօղոս Զավլեց 10, Ցարութիւն Բաղդասեան 10, Ցարութիւն Կիւլլիւեան 10, Յովհաննէս Բաբիկեան 10, Սահակ Զիլիկեան 10, Կարապետ Պէյլեան 10, Գրիգոր Տօղրամաճեան 10, Մ. Սամուէլ Ց. Տ. Ազարեան 10, Գրիգոր Տիւրկէր Մարտիրոսեան 10, Մարկոս Օսմանլըեան 10, Փիլիպպոս Մանկասարեան 10, Պօղոս Մուհալլէպճեան 10, Յովհաննէս Պախչեան 10, Խաչիկ Մառուկեան 10, Ռուբէն Շապուհեան 10, Մ. Խաչատուր Խաչուկեան 10, Յակոբ Աւագեան 10, Մ. Ցարութիւն Մաթիկեան 10, Հայկ Ֆէլէկեան 10, Գրիգոր Նաւասարդեան 10, Համբարձում Աթանասեան 10, Կարապետ Ներսէսեան 10, Մ. Աստուածատուր Բէքեանեան 10, Յովհաննէս Կիրակոսեան 10, Գումար 1215 դահեկան արծաթ:

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԿԱՐԻՆ, 6 ապրիլ

Զատկի տօնն այս տարի յոյժ փառաւոր կերպիւ տօնեցաւ ի Կարին: Եկեղեցւոյ դուռն ու զանգակատունը չքնաղապէս լուսազարդուած էին, իսկ տաճարի ներքին կողմը, մանաւանդ սեղանն, համակ լուսերու մէջ ողողուած: Շաբաթ երեկոյեան պատարագին ներկայ գտնուեցաւ Անգլիոյ հիւպատոսին կինը. հիւպատոսն ինքն ալ կը փափաքէր եկեր գալ, բայց անձնական տըկարութեան պատճառաւ արգիլուեր է: Զատկի առաւօտեան պատարագը մատոյց վեհանձն առաջնորդ Գեր. Տ. Գէորգ Ս. Վարդապետ Իւթիւճեան, և քարոզ խօսելով բացատրեց Քրիստոսի Յարութեան յաղթական տօնի մեծութիւնն համայն քրիստոնեայ ազգաց համար: Եկեղեցին լցուած էր յոգնախուռն բազմութեամբ: Ռուսական հիւպատոսն՝ զօրավար Տէնէթ՝ համազգեստ հագած և իր պաշտօնատարներէն շրջապատեալ՝ եկեղեցական արարողութեանց սկիզբէն մինչեւ վերջը ներկայ գտնուեցաւ:

Գեր. Առաջնորդ Ս. Հայրը Պատարագի սկիզբն ու վերջը հանդիսիւ տաճարը մըտնելու և ելլելու պահուն, եկեղեցւոյ դռնէն մինչեւ ցդուռն առաջնորդարանին ճամբուն երկու կողմը զինուորք հրացան ի ձեռին բարեւի կեցած էին: Ն. Գերապատուութիւն առաջնորդարան ելած պահուն, եկեղեցւոյ բակը լցուած էր իբր 4500-5000 հոգւոյ բազմութիւն, որոց ներկայութեան Գեր. Առաջնորդը բարեմաղթութիւններ կատարեց վասն կենաց Օգոստափառ Սուլթանին, որուն օրհնութեան ամէններով և կեցցէներով ձայնակցեցան ներկայք: Ցետ որոյ, բազմութիւնը տակաւ առ տակաւ ցրուեցաւ խնդութեամբ սրտի:

Միջօրէին, Նահանգիս կուսակալ Վսեմ. Սամիհ փաշայի կողմէ Թարգմանն յառաջնորդարան եկաւ ի շնորհաւորութիւն: Ն. Վսեմութիւն լուր ղրկած էր թէ անհանգստութեան և զբաղմանց պատճառաւ մէկ քանի օր վերջը պիտի գայ անձամբ շնորհաւորելու: Առաջնորդ Ս. Հայրը Թարգմանին միջոցաւ շնորհակալութիւն և հա- [illegible]

Զորեքշաբթի օր Գեր. Առաջնորդ Ս. Հայրն յատկապէս կանանց դասուն համար Պատարագ մատոյց և քարոզ խօսեցաւ: Ընդարձակ եկեղեցին լցուած էր կանանց խուռն բազմութեամբ. հետաքրքրութեամբ դիտուեցաւ որ այս անգամ Հայ Հռոմէական, Անգլիացի ու Բողոքական ընտանիքներ մեծ թուով ներկայ էին: Ս. Պատարագի արարողութիւնը կատարուեցաւ փառաւոր հանդիսիւ: Արդէն Կարնոյ ժողովուրդը մեծ մխիթարութեամբ կը դիտէ իւր սիրեցեալ Առաջնորդի՝ Գեր. Իւթիւճեան Ս. Հօր ամենամեծ փափագը, ջանքն ու խիստ հսկողութիւնն ի բարեզարդութիւն եկեղեցւոյ:

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՍԵԲԱՍՏԻԱ, 28 մարտ

Գարնանային անդրանիկ, պայծառ օրուան մը շնորհիւ, Սեբաստիա կատարեց իւր փառաւոր տօներէն մին, ամսոյս 10-12 ին:

Նախ՝ պարտ անձին կը համարիմ մի քանի տեղեկութիւններ հաղորդել Լճի և Քառասուն Մանկանց մասին: Լիճն կամ երկրորդ Ցորդանանն, ուր Քառասուն Մանկունք ձգուելով նահատակուեցան, քաղաքիս հարաւ արեւմտեան կողմն է, Ալիս գետին և քաղաքին մէջ տեղ. կ'ըսուի թէ սոյն լիճն ժամանակաւ բռնած էր իւր չուրջ տարածուող լայնածաւալ դաշտերն, բայց ապա տակաւ առ տակաւ ցամքելով՝ այժմ գրեթէ 4 մեթր երկայնութեամբ և 3 1/2 մեթր լայնութեամբ տարածութիւն ունի, որոյ վրայ քառակուսի քարաշէն անշուք շէնք մը կը բարձրանայ. Ջուրը զով՝ յստակ և երբեմն նեխած է. այդ փոքրիկ շէնքի հարաւային կողմն, մէկ մեթր բարձրութեամբ եւ կէս մեթր լայնութեամբ բացուածք մը կայ, ուրկէ ջուրը դուրս կը յորդէ, և առուն պատռելով Ալիս կամ Գըզըլ գետը կը թափի: Սոյն լճի հիւսիսային կողմն, քարընկէց մը հեռուն, տուն մը կայ. կ'ըսուի թէ այս է եղեր Արքեղայոսի, նոյն ժամանակի դատաւորի բաղնիքն, ուր քառասուն մանկանց մին չդիմանալով ձմեռուան սաստիկ ցրտին և չարչարանաց, փախաւ եւ այդ բաղնիքը մտաւ, թողլով պահապան զինուորին իւր երկնաւոր լուսեղէն փառաց պսակն. այս տան դրան երկու կողմերն վեց վեց՝ կէս մեթր երկայնութեամբ բոլորաձեւ նկարազարդ քարեր կան, որոց մասին ժողովուրդն այլ և այլ բացատրութիւններ կուտայ. երբեմն սովորութիւն էր ի վերադարձին Ս. Երուսաղեմայ ուխտաւորաց, ուղղակի աստ այցելել, խուռներամ բազմութեամբ, իւր ուխտն ընել և ապա մտնել քաղաքն:

Ցիշեալ լճի արեւմտեան կողմն 1/4 ժամ հեռաւորութեամբ, ընդարձակ պարիսպ մը հիւսուած է քարաշէն. ահա այս է Քառասունք մանկունք կոչուած, Հայոց գերեզմանատունը. կը պատմուի թէ՝ Լենկթիմուրէն առաջ աստ քառասուն մատուռներ կային յանուն քառասնից մանկանց, որք կործանուեցան և որոց տակ զետեղուած էին սրբոց նշխարքն. այժմ միայն փոքրիկ եւ աղքատիկ խորան մը կայ. գերեզմանոցն 1/4 ժամ տարածութիւն ունի, և քաղաքիս հայոց միակ գերեզմանոցն է, Սեւ Հողերէն զատ՝ որ շատոնց դադրած է գերեզմանոց լինելէ. գերեզմանոցէն 10 վայրկեան հեռին, [illegible] ըսուած թաղէն սկսեալ դէպ ի գերեզմանոցն, հասարակաց ճամբուն երկու կողմերն ինչպէս նաեւ գերեզմանոցի պարիսպէն ներս, վերջին ատեններս ուռիներ տնկուեցան, որք հետզհետէ կը կենդանացնեն սոյն նկարագեղ սրբավայրն. գերեզմանոցն երկու մասի բաժնուած է, առաջինն բուն գերեզմանոցն, եւ երկրորդն [illegible], որ ծառոց շարքէ մը բաժնուած է առաջինէն: Գերեզմանոցի դրան ներսի կողմը, Նորաշէն առատաջուր մի աղբիւր կայ. գերեզմանոցն իւր հիւսիսային կողմն, իրեն կից սեփհական վարձու արտեր ունի: Աւելորդ չենք համարեր քանի մը խօսք եւս ընել Ս. Վլասիոս հայրապետի գերեզմանի մասին, որ [illegible] եւս կ'ըսուի. սա լճէն 10 վայրկեան հեռի Թուրք թաղի մը մէջ կեցեալ [illegible] դիմացն փոքրիկ մատուռ մ'է, որոյ բանալին իր կից Թուրք կնոջ մը ձեռքն է. ուխտաւորք լճէն դարձած ժամանակնին քանի մը փարայ տալով բանալին կ'առնուն, կը բանան, եւ իրենց ուխտը ընելէ վերջ տուն կը դառնան: Այժմ դառնանք սոյն հանդիսաւոր աւուր մէջ եղած ուխտագնացութեան:

* *

Արդէն չորսթ մ'առաջ հայ պառաւը քաշուած տան թոնիրի մէկ անկիւնը ձեռքն երկար համրիչ մը բռնած՝ երկիւղածութեամբ բան մը կը փսփսայ. պէտք է իւրաքանչիւր նահատակեալ մանկան համար, քառասուն անգամ քառասուն Հայր մեր և Տէր ողորմեայ կարդայ, պատին վրայ դանակի ծայրովն նշանակելով ջրի պէս խմած մէն մի Հայր մերն և Տէր ողորմեան, թիւը լաւ միտքը պահելու համար: Հինգշաբթի երեկոյ լրացնելով իւր սրբազան պարտականութիւնը եւ քանի մ'անգամ երեսը խաչ հանելէ ու «Աստուածածին մարիկ դուն գիտես» ըսելէ վերջ՝ անկողին կը մտնի. լսելով աքաղաղին առաջին կոչ հնչուն՝ կարծես դիւական եւ [illegible] եթէ յանկարծ դէմդ ելլելու ըլլային, անշուշտ կմախաձեւ չար ոգիներ պիտի կարծէիր. հասնելով վերջապէս լիճն, կը նըստին, եւ ծանր օ՜ֆ մի կը քաշեն, և ջուրըն առնելով՝ իրենց նուազկոտ աչքերու կը քսեն. անոնց մին կ'ըսկսի ըսել, «[illegible], կեսուրս կ'ըսէր թէ՝ օր մը գընացի լիճը ու լոյս մը տեսայ, որ լճին վըրայ կ'իջնէր, ատոր վերջը [illegible] մեզ ալ կերեւա՞յ. [illegible] գիտէ, մեզի է մնացեր. ատոր վրայ միւսը կ'ըսէ. կեսուրդ [illegible] գնէր, կոտրտելիքը շատ աղէկ կնիկ էր, չորսթ չէր անցներ որ [illegible] չիգար եւ մոմ չի վառէր, ատանկներուն չերեւնար տէ մեզի պիտի երեւնա՞յ. վա՜յ գլխունուս: ապա ս. Վլաս կ'երթան, մէկ մէկ մոմ կը վառեն, կը պագնեն, կը լիզեն գերեզմանաքարն, անոնցմէ մին կ'ըսէ. «[illegible] ըլլամ Ս. Վլաս. ուխտ ըրեր եմ, [illegible] մինչեւ քառասուն օր [illegible] ոտքդ գալով մոմ պիտի վառեմ, [illegible]. աղջկանս [illegible] եկեր է, [illegible] չորնայ, [illegible] զօրաւոր սուրբ Վլաս. Նորելուկներն ալ [illegible] սորվէր. նայէ գլխուս գալիքը՝ [illegible] ցանկողը, [illegible] դնողը. ձեռը [illegible] առնողը [illegible] է եղեր, [illegible] է եղեր, [illegible] ա՛ս ի՛նչ բարկրցաւ, ատոր համար է որ հացը գտնենք՝ [illegible] չենք գտներ [illegible]. [illegible] գտնենք՝ հացը չենք գտներ. զօրացդ մեռնիմ սուրբ Վլաս, աղջիկս [illegible] . . . » ահա այսպէս իւրաքանչիւրն իւր սիրտն անդ թափելէ վերջ, կը վերադառնան տուն:

* *

Բուն Միջինքը չորսթ օրն է: Առաւօտուն կանուխ հայ կանանց ալիքներ մէն մի քաղաքէ կը խուժեն ի գերեզմանոց, անոր ճամբուն վրայ բազում աղքատներ, մէկ մէկ թաշկինակ տարածած կողկողաձայն ողորմութիւն կը հայցեն. կանայք նոցա թշուառութեան ի գութ շարժեալ՝ հինգ հինգ փարայ կը սահեցունեն ոմանց ձեռաց մէջ, ոմանք իրաց հանգուցեալ հօր, մօր, եղբօր, քեռ և որդւոց հոգւոյն համար հաց և չամիչ [illegible] կը բաժնեն. կը մտնես գերեզմանոցն և ահա ցաւոց, վըշտաց և ողբոց աշխարհ մը կը պարզուի աչացդ առջեւ. կարծես Աստուած Սեբաստիոյ կանանց այդ օրն ողբալու, արտասուելու եւ մեռնելու օր մ'է սահմանած, աւա՜ղ մի ոմն նստած արտասուաց ուղխեր կը թափէ իւր երիտասարդ որդւոյն շիրմին, իսկ այլ ոմն ուշաթափ ինկած իւր ամուսնոյն ցուրտ տապանին վրայ, ձեռքով փետտած իւր մազերն կը տեսնես խաղալիք եղած գարնանային զեփիւռէն. ամէն կողմ լաց, ողբ և կոծ կը թագաւորէ, սիրտդ կտոր կտոր կ'ըլլայ՝ եթէ յամառիս քիչ մ'ալ սպասել անդ, թշուառներն զուրկ են մխիթարութենէ. եթէ մխիթարութիւն մ'ալ ունին՝ ահա այդ ալ քանի մը փարայ քահանայներուն տալն է՝ որք թողլով նոյն օրն եկեղեցին, եկած են, մէկն մի քօլալիօի եւ մէկն մի ակնթարթի քանի մը գերեզմանաքարեր օրհնել. եւ ահա այսպէս մի քանի ժամ վերջ տուն կը դառնան, մին հիւանդ, միւսն խելագար . . .

Կիւրակէ է, դեռ միջինքն անցած չէ, առջի աւուր սուգն ուրախութեան եւ խնդումի փոխուած է, աստ խումբ մը երիտասարդներ կը տեսնես՝ որք կը խաղան դալարագեղ մարգաց վրայ, անդ օրիորդաց մի սիրուն երամ՝ որք ծիծաղադէմ՝ կը դիւթեն, կը մագնիսացունեն հեռուստ երիտասարդաց սրտերն. աստ ի լուր թռչնոց երգոյն ծառոց հովանեաց տակ ընկողմանեալ ծերուկներ՝ որք կը դիտեն լռջօրէն իրենց հանգստեան վերջավայրն, և վերջապէս անդ խուռն բազմութիւն մը՝ որք հանդիսատես կը լինին երիտասարդաց ձիարշաւին. այս՛ այդ օրը քաղաքն ամբողջ հոն լցուած էր, ներկայ էին Գաղղիոյ և Ամերիկայի հիւպատոսք, մէկ երկու եւրոպացիք, ծխախոտի Րէժիի բոլոր պաշտօնեայք իրենց ընտանեօք, ինչպէս նաեւ քաղաքիս զինուորական և քաղաքական մի քանի պաշտօնեայք: Երեկոյ է, այլ եւս անցած է միջինքն . . . :

Վ.

ՆՈՐ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄՆԵՐԸ

Ընթերցողք գիտեն կարծեմ, թէ ըստ արդի բժշկութեան ամեն փոխանցիկ հիւանդութիւն միքրոպներէ յառաջ կուգայ: Հետեւաբար ամեն ջանք ի գործ դնելու է միքրոպները անհետացնելու միջոցներ գտնելու: Այս գաղափար կարգ մը չափազանցութեանց մղած է խումբ մը նորասէր բժիշկները՝ որոնք մինչեւ իսկ ամենափոքրիկ պալար մը ծակելու համար հականեխական կոչուած մեթոտին մանրամասն պահանջումները գոհացնել կ'ընկրտին:

Հետեւեալ երգիծաբանական յօդուածը որ այդ չափազանցութիւնները պախարակելու մտքով գրուած է, ուշադրութիւն կը յանձնուի զանոնք գործող աշակերտացն Հիպոկրատի:

Քանի մը խրատներ առ Նորահաս բժիշկս

Հականեխութիւնը կատարեալ և բացարձակ ըլլալու է, եթէ ոչ պատրանք մ'է:

Այն ուսանողք որք մայրաքաղաքին մէջ հականեխական մեթոտին սկզբունքը վարպետ ուսուցչաց քով սորվելէ ետք, կ'երթան գաւառները բըժշկութիւն ընելու, շատ կը մոռնան զանոնք. ուստի օգտակար է համառօտիւ անոնց յիշեցնել բոլոր պիտանի զգուշութիւնները եթէ երբեք կ'ուզեն Լիսթէրի հաւատարիմ հետեւողներ լինել.

[illegible]

մեծ լուացում մը օճառախառն ջրով որ լուացուողին մինչեւ ամենախորին անդամոց մէջ թափանցելու է:

Անոնք որ առատ մօրուք ունին, գոնէ ամիսը անգամ մը մօրուքը սրմատախից ընելու են, քանզի ապացուցուած է որ մազերուն մէջ անհուն միքրոպներ կան. նոյն զգուշութիւն մօրուքի և մազերու ուրիշ մազոտ մասերուն համար:

Ցօնք և արտեւանունք առողջարանական տեսակէտով անհրաժեշտ պէտք ունին, վասն որոյ զանոնք քաղել չըլլար, միայն թէ ամեն առտու լուալու է զանոնք սուլէմանի ջուրով որ ամենալաւ միքրոպասպանն է:

Քթին խոռոչները ուշադրութեամբ մաքրուելու են վրձինով մը, ինչպէս կը մաքրեն հնոց մը կամ փուռ մը ջրով ջանով մը. աւելի լաւ է որ [illegible] թխմուի անոնց մէջ, որուն հոտը թէեւ դէշ, սակայն միքրոպներու դէմ ազդեցութիւնն անուրանալի է:

Մի վախնաք որ այսպէսով շնչառութիւնը կ'արգիլուի, որովհետեւ բերանն ալ բաւական է շունչ առնելու:

Ականջները մասնագէտի մը միջոցաւ լաւ մը ռռղուելու են որդասպան դեղերով:

Բերանը՝ սարսափելի նեխական խոռոչ մը լինելուն՝ անոր բոլոր աւելորդ զարդերը ի բաց հանելու է. այսպէս բոլոր ակռաները քաշուելու են եւ տեղը արուեստական ակռաներ զետեղել տալու է, զորս բժիշկը պիտի գործածէ միայն կերակուր կերած և էգ յաճախորդաց այցելած ժամանակը. այս ծամելիք պէտք է միշտ [illegible] պարունակող զօրաւոր ջրոյ մը մէջ:

Նոյնպէս իմաստութիւն է ամեն առաւօտ ստամոքը և թանձրաղիքը լուալ մասնաւոր գործիքներով, քանզի յայտ ամենեցուն է որ այս գործարաններէն ելնող կազեր անթիւ միքրոպներ կը պարունակեն որոնց մէկ հատը բաւական է շատ մը հիւանդներ նեխեցնելու:

Այն կառք՝ յորում բժիշկը [illegible] իւր այցելութիւնները տալու համար, ի ներքուստ և յարտաքուստ լուացուելու է առատ ջրով ի ներկայութեան տիրոջ՝ որ պէտք է հսկէ իւր անմիտ սպասաւորաց վրայ. անիւներուն իւղին մէջ [illegible] դնելու է և առ նուազն ամիսը օրը անգամ մը փոխելու է այդ իւղը: Կառապանին նստարանին տակ դնելու է գործիք մը որ յարաժամ կառքին մէջ հականեխական դեղ ցօղէ փոշի արկանէ: Կառքին անասունը ալ [illegible] մը փոխուելու է որ կառքը ընթացած ժամանակը բանիլ սկսի:

Երբ որ բժիշկը իւր հիւանդաց մին այցելէ, զգեստները փոխելու է, և հանածները յիշեալ կաթսային մէջ դնելու է որ մաքրուին:

Միեւնոյն զգեստը առանց հականեխական մեթոտով մաքրուելու, երկու հիւանդի իրարու ետեւէ չպիտի կըրնայ այցել:

Լաւ կ'ըլլայ որ կառքին անիւները բոլորովին երկաթէ ըլլան, որպէս զի աղտոտ բանի մը եթէ դպչի, կարելի ըլլայ կրակին ցուցնելով միքրոպները ջարդել:

Երբոր բժիշկը հիւանդին այցելութեան երթայ, անմիջապէս [illegible] նամաններ պիտի ուզէ, զորս պիտի թողու հիւանդին տունը մեկնած ժամանակը, եթէ ո՛չ, իւր ոտքերուն վըրայ անհամար միքրոպներ պիտի լեցուին: Զգուշութիւն պիտի ընէ ոչ ումեր ձեռք կարկառել սեղմելու համար, եթէ ոչ կամիքին ինքզինք ապականած պիտի ըլլայ:

Եթէ երբեք կասկածելի անդամ մը պիտի քննուի, աչքին վրայ միակնոց մը պիտի դնէ, զոր անմիջապէս ետքը մէկդի պիտի նետէ. բժիշկը այս միակնոցներէն շատ մը ունենալու է առաւօտեան այցելութեանց համար:

Աւելի լաւ է որ կասկածելի քննութեանց ժամանակ երբեմն մէկ աչքը գործածուի, երբեմն միւսը:

Դեղագիր գրած ժամանակը դեղագրի թուղթը [illegible] պարունակող ազդու ջրով մ՚ լուալ տալու է, և ուզելու է գրիչ մը որ կամ հականեխական կառայէն նոր ելած ըլլայ և կամ կրակի ցուցուած: Նստելու չէ, և կահ կարասիքէն հեռու տեղ մը գտնուելու է որ անմաքուր շօշափումէ մը զերծ ըլլայ:

Փոխանակ դռնապան մը պահելու՝ հականեխական փոշի արկանող գործիք մը պահել լաւագոյն եւս է: Այսպէս սանդուխները մաքուր կը մնան յաւէտ:

Երբոր յաճախորդ մը միքրոպեան ախտէ մը մեռնի, բժիշկը առնուազն ութ օր այցելութիւն ընելու չէ և երթալու է հանգչիլ կա՛մ Էֆէլեան աշտարակին գլուխը և կամ զոքանչին տունը, քանզի ասոնց երկուքն ալ, ըստ ամենավերջին փորձառութեանց, ամենալաւ միքրոպասպաններն են:

Սիրելի պաշտօնակիցք, մի մոռնաք այս իմաստուն խրատները, վասն զի ձեր յաճախորդներուն կեանքը և ձեր համբաւը անոնցմէ կախեալ են:

[illegible]

ԱՖՐԻԿԷԻ ԹԶՈՒԿՆԵՐԸ

Արուվիմիի անտառին մէջ հանդիպած թզուկներուն վրայ, Ստէնլի հետեւեալ տեղեկութիւնները տուած է եւրոպական լրագրի մը թղթակցին.

Իրաւամբ ըսուած է թէ այդ թըզուկները ճիշդ այն թզուկներն են որոց գոյութիւնը կը հաստատէր Հերոդոտոս Քրիստոսէ չորս հարիւր տարի առաջ. Բայց Հերոդոտոս ըսած չէ և մտքէն ալ չէ անցուցած թէ, իր ժամանակն, այդ թզուկներու սերունդըն երկու հազար հինգ հարիւր տարւոյ անցեալ մը ունէր արդէն. Գաճաճներու հետ բարեկամութիւն հաստատելէ յետոյ, առիթ ունեցայ մանրակրկիտ կերպով ուսումնասիրելու զայնս ազգագրական տեսակէտով: Անոնցմէ շատերը չորս ու կէս ամիս անցուցին մեր բանակետղին մէջ, ամենուրեք ընկերանալով մեզ, սիրայօժար համակերպելով մեր զննութեան: Ստոյգ համոզում գոյացուցի թէ երկրագնդիս այդ մասը կը բնակին յիսուն դարէ ի վեր:

Այս թզուկ ցեղերուն վեհ և խրոխտ բնաւորութիւնն իրենց հնութեան բոլոր դրոշմը կը կրէ: Թէեւ հողի ընդարձակ տարածութեան մը վրայ ցանուցիր, իրարու կապուած են քաղաքային և ընկերական կազմակերպութեամբ մը որ կը վկայէ ո՛չ միայն ծագման միութեան, այլ նաեւ բոլորովին ազնուապետական աւանդութեանց: Թագուհի մը ունին, մաքուր ու նրբութեամբ հրապուրիչ պզտիկ կին մ՚, որ միութեան գիծ մը եղաւ իրեններուն և մեր խմբին միջեւ, այն ատեն ուր դեռ իրարու լեզու չէինք հասկնար: Մնաց որ, զարմանալի բան, այս կատարելապէս բարեձեւ և [illegible] թզուկներն հազար անգամ աւելի կ'ի վախնային մեր օժանդակ ափրիկեցի յաղթանդամ սրիկաներէն քան մեզմէ: Իրենց թունաւոր նետերն անտառին մէջ [illegible] սպաննեցին քառասնէ մէկ Զանզիպարցի զորս խումբ առ խումբ ղրկած էի կերակուր ճարելու երկրէն, նամակներ տանելու համար իմ վերջապահ գնդիս, այսինքն Պարթլէթի. Ատոր համար է որ վերջ ի վերջոյ [illegible] անձամբ հոն դառնալ ի Եամպույա:

—Մտքերնուդ յանցուցի՞ք հետ բերել այդ Լիլիփուդցիներէն մէկ քանի նմոյշներ, որք իրական գիրք մը կը նեն [illegible] ճամբորդութեան:

—Ինչպէս չէ: Բայց չկրցան օդընտելանալ [illegible] մէջ, չոր երկրի մէջ: Անտառներու խոնաւ երկրէն բաժնուելնուն պէս, տենդէ կը բռնուէին մահացու կերպիւ: Ոչ մէկը կրցաւ մինչեւ ծովեզերը հասնիլ: Թագուհին, որ պատրաստ էր մեզ հետեւիլ մինչեւ [illegible] աշխարհն, որուն վրայ կը խօսէինք իրեն, — շա՛տ հետաքրքիր էր, — դեռ անտառին եզրը չհասած հիւանդացաւ և [illegible] դառնալու:

Այս, իրենց պզտիկ թագուհին [illegible] է իր տիպարին: Ջարաճճի եւ բարի, խորամանկ և անոյշ: Եւ «երկնային» կաղապարէ ելած [illegible] ու ոտքեր, [illegible] յուսահատեցնելու չափ փոքր: Իր հագուստ . . . ի. լաւ որ, հագուստը նշանակութիւն չունի այդ տեղուանքը. բայց բնութիւնը պարկեշտութեան գիրք կատարած է, այդ պզտիկ մարմինները ծածկելով տեսակ մը թաւշոյ աղուամազով որ տեսանելիաց և շօշափելեաց անհաճոյ բան մը չունի և որ . . . [illegible] կը փոխէ . . .

Քաղաքակրթութեան անժխտելի ապացոյց մ՚ այն ճարտարութիւնն է որով թզուկները կը պատրաստեն իրենց թոյնը, որուն ցանցերն և ծծմբուած երկաթէ նետերն որոցմէ անխնայ չարչարուեցան մեր Զանզիպարցիները. Անշուշտ ընտիր ճարտարութեամբ մը պիտի ունենային եթէ իրենց [illegible] չպահէր [illegible]: Ամէն պզտիկ [illegible] մէջ, ու մէկ տեղ կը գտնուի իրենց չափ ճարտարութիւն և ճաշակ ունեցող [illegible] և երկաթագործներ: Իրենց յատուկ [illegible] ունին, իրենց [illegible], իրենց [illegible], իրենց [illegible], իմ բան յառաջադէմ ազգաց բոլոր գործիները: Իրենց նետերը, զարդարուն գրուագներով, մէկ մէկ պզտիկ սքանչելիք են:

—Երկաթը ո՞ւսկից կը գտնեն:

—Արուվիմիի անտառէն անդին անհամար գետակներուն մէջ շատ առատ է երկաթի հանքածոյ: Ցիզ տեղ ալ պղինձ կը գտնուի, բայց շատ քիչ անգամ:

—Քաղաքակրթութեան ուրիշ ի՞նչ նշաններ գտաք թզուկներուն մէջ:

—Իրենց լաւ բարոյականը, որ բացառիկ բան մըն է: Մինչդեռ, անտառին բոլոր սեւ [illegible] մէջ [illegible], սովորական [illegible] բոլոր [illegible] և բոլոր Աֆրիկեցիներուն մէջ առիթ ունեցայ [illegible]

Ս. ՀԷՔԻՄԵԱՆ

ՕՐԷՆՍԴԷՏ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼ

25 Սելանիք խան ի Ղալաթիա, 25

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ՎԵՐԱԿԱԶՄԵԱԼ

Խմբագրութիւն և Թարգմանութիւն Թուրքերէն, Հայերէն, Յունարէն, Ֆրանսերէն, Իտալերէն, Անգլիերէն, Գերմաներէն, Հոլլանտերէն, Ռուսերէն, Պուլկարէն, Ռումաներէն, Սպաներէն և Փորթուկեզերէն լեզուներով:

Խորհրդատուութիւն դատական սեղանաւորական և առեւտրական գործոց վրայ:

Պատասխանատուութիւնք տոմարակալութեան, լեզուաց և ապագրութեան:

Գրասենեակը բաց է ամէն օր՝ կիրակի և մեծ տօն օրերէն զատ: 62 1—12

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՄՈՆ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

ԸՆՏԻՐ ԳՐՈՒԱԾՈՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՑ

Պէրպէրեան տպարանէն ի լոյս ընծայուած սոյն դասագիրք կը պարունակէ ազգային և օտար հեղինակաց գեղեցիկ գրուածներ, մեծաւ մասամբ անտիպ, գրագիտական գեղեցիկ կտորներ, հակիրճ կենսագրութիւններ, և այլն, և այլն, այնպէս որ կրնայ ըսուիլ թէ հայ մանկութեան մտաւոր զարգացման գերազանցապէս կը նպաստէ սոյն մատեանիկ:

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով, Գին 7 1/2 դահեկան. Կեդրոնատեղին է Բ. Պօղաճեանի կեդրոնական գրատունը, Կ. Պոլիս, Պահճէ-Գաբու, Թիւ 56: 407 5—5

ԱՄՍԱԿԱՆ 5 ՖՐԱՆՔ ՎՃԱՐԵԼՈՎ

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ ՄԸ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ԵՂԱՆԱԿ

Ա. Տ. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆԻ

10, Խավիար խան, Ղալաթիա

Ձեռամբ և հետեւեալ պայմաններով կարելի է ստանալ [illegible] գրավաճառաց հրատարակութիւնքը:

Բերուած գրքերը ճիշդ ցուցակներուն գնով են:

Վճարումնք կը լինին ԱՄՍԱԿԱՆ 5 ՖՐԱՆՔ 10 Ֆրանքի և անկէց պակասի յանձնարարութեանց համար: 418 4—12

ՏՈՒՔԹՈՐ Կ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ Մաքրր-գիւղի մէջ հիւանդ ընդունելէ զատ, հիւանդներ կ'ընդունի նաեւ երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամ 7 էն 9, ըստ Թրքաց, Սամաթիա Մեծ Փողոց Թիւ 339, Նոր հաստատած այցելութեան Սենեակն.

Նոյնպէս երկուշաբթի օրերը, դարձեալ վերոյիշեալ ժամերուն, Սամաթիա Քրիստեան Դեղարանը կը գտնուի, իրեն դիմող աղքատ հիւանդները ձրիաբար դարմանելու: 420

ԳՐԻԳՈՐ ՇԷՐՊԷԹԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Վկայեալ յատամնաբուժական վարժարանէն Փարիզու

Պատիւ ունի ծանուցանել Ցարգոյ հասարակութեան՝ որ իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն յետոյ, Բեյօ. Բլաս տը Թիւնէլ, Թիւնէլի ճիշդ դիմացը, Բասամ տը Թիւնէլի մէջ: 419 4—6

[illegible]

Rákoczy

[illegible]

[illegible] առաջնակարգ ՄԱՀԱԿԱՆ մէջոց, յանձնարարեալ նըշանաւոր բժշկներու կողմէ որովայնի հիւանդութեանց, արեան կարծրացման (engorgement) և արիւներթաղան, լերդի երիկամանց և խուլային հիւանդութեանց համար, նաեւ ջերմի, յօդացաւութեան, մորթի բորբոքման, պնդութեան ևլն:

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառաց քով: 854 9—12

Հասցէ: ԵՂԲԱՐՔ ԼՕՉԸ Ի ՊՈՒՏԱՓԵՍԴ

ՄԻԹՐԴԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտեմբեր 188

Պարոնայք Սկոդ և Պոուն,

Ցօրմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սկոդի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլային և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ:

Իմ կարծիքս է թէ այս համեղ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է Մօրու ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն:

Տր. Ա. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Հալթապ անպարը իչիւն ալընաճագ հալթապըն Նիսանը րումինին օն եէտինճի սալը կիւնիւ դարարը դալթեսի վիրիլէճէկլինտէն թալիպ օլանլարըն ըէսմի մէզբիւրտէ սաաթ ալթըտէն նիհայէթ տօգուզա գատար Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

12 Նիսան 306

248 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Խարբէյէ աքերիյէ իչիւն պիր սէնէլիք օլարագ մուգթազի օլուպ միւպայեա օլունաճագը էվվէլճէ իլան օլունան մանիգալ քէօմիւրիւնիւն էօնիւմիւզտէքի չարշէնպիհ կիւնիւ դարարը վիրիլէճէկլինտէն իժայա թալիպ օլանլարըն լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

16 Նիսան 1890 443

Նօ. 42 1—2

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸ ԲՐԻԹԻՇ ԸՆԴ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 2,085,347

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեանց մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել, նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիօն խանի անկիւն նոր երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՄԵՐՈՒԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4,000,000, Վճարեալ վնասներն իբր 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրէմեան խան, Գամոնտոյի Պանգային դիմաց։

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի
ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

166

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՁԷԹ ԻՒՂ

Իբրօֆոսֆիդ կրով և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք.

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորիւ ձկան ձէթ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբրօֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի
Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղճմութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐՇԷԼ 84

GUERISON Prompte et Certaine !
Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.

CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX
PHARMACIEN DE 1re CLASSE
LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris
Lauréat et Ex-Préparateur de l'Ecole supérieure de Paris
76, Rue du Château-d'Eau, 76
PARIS

DÉTAIL : DANS TOUTES LES PHARMACIES

Ընդհանուր մթերանոցն է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈՂՎԷԹ ՔԱՆՁՈՒԹԻ, Մեծ փողոց Բերայի, և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԵՐՀԱՄԷԹՃԵԱՆ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, 18 64

Լ'ԷՍՓԷՐԱՆՍ L'ESPERANCE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Արտօնեալ Դրամագլուխ	Փր. 10,000,000
Ստորագրեալ »	» 1,000,000
Վճարեալ	» 864,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ գտնուած ապրանքներ՝ խիստ դիւրամատչելի գներով և ամենաշահաւոր պայմաններով։

Ընկերութիւնս մեծագումար գործեր կարենալ ապահովագրելու համար միացած է Եւրոպական չորս կարևոր ընկերութեանց հետ՝ որոց Դրամագլուխը կը հասնի աւելի քան 16,000,000 Փրանքի։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս Ընդհանուր Գործակալութեան, ի Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Ճէլալ պէյ խանի ճիշտ դէմ թիւ 21-22։ Ընդհանուր Գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ ՍԱՀԱԿ ՊԱՅԵԹ և ԸՆԿ.

320

NUBIAN BLACKING
Produces a POLISH without Brushing
Equal to PATENT LEATHER
On BOOTS, SHOES And LEATHER GOODS
NUBIAN IS WATERPROOF.

ՆՈՒԲԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կօշիկներն որք առաւօտին անգամ մը կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փայլը, որ նրբանաւոր պայծառութիւն մ'ունի, ամբողջ շաբաթ մը կը տևէ։ Կօշիկներն անթափանցելի կ'ընէ ջուրի և խոնաւութեան։ Ջերմը կամ ուրիշ ազդեցութիւնները դիւրաւ կը մերժուին թէ ջած լաթով մը, առանց փայլուն ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամէն տեսակ կօշիկներու։ Կարելի է գործածել զայն նորոգելու համար ճամբորդութեան կաշեայ անօթները։

Գործածման եղանակ. Ներկելի առարկային խնամով սրբել, այնպէս որ հին ներկէն հետք չմնայ։ Այս փայլուն հեղուկէն բակ, կամ սպունգ մը կամ փետուր մը թաթխել։ Թրջուած մասերը չորնալէն ետքը կը շողայ։ Զգուշանալ կեղծերէն.

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Ղալաթիա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 7

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Նոյն որ Ալճէրի Քինաքին՝ հրաւիրուած է անուամբ [illegible] որ անխառն քաղաքականութիւն է [illegible], է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ Փիլիփեան ախտից դարմանց, որ յառաջ կու գան ճահճային կամ գետերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն յատկութիւնը երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեամբն։ Այս Փիլիփեան խանգարումներն յառաջ կու գան օդին մէջ լողացող թունաւոր անտեսանելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն ներմուծուելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց առաջինները այրուած է. ջերմն և սարսուռ, թագաւոր ջերմ, ամենօրեայ ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձոտ տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր որ մեծ նորոգութեան ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ ջուրերու ժահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և փտածներու ծակոտիներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն չիմանալով։

Այլևս ջերմի ու տենդից դէմ կը ջնջէ այս թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն սանձարձակ անվտանգ և անվնաս է և օգտակար, միայն թէ տրուած հրահանգիւ գործածուի։ Կը ծախուի Միացեալ Նահանգաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 151

Արտօնատէր Մ. ՅԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՀԱԶԻ ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ԲՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

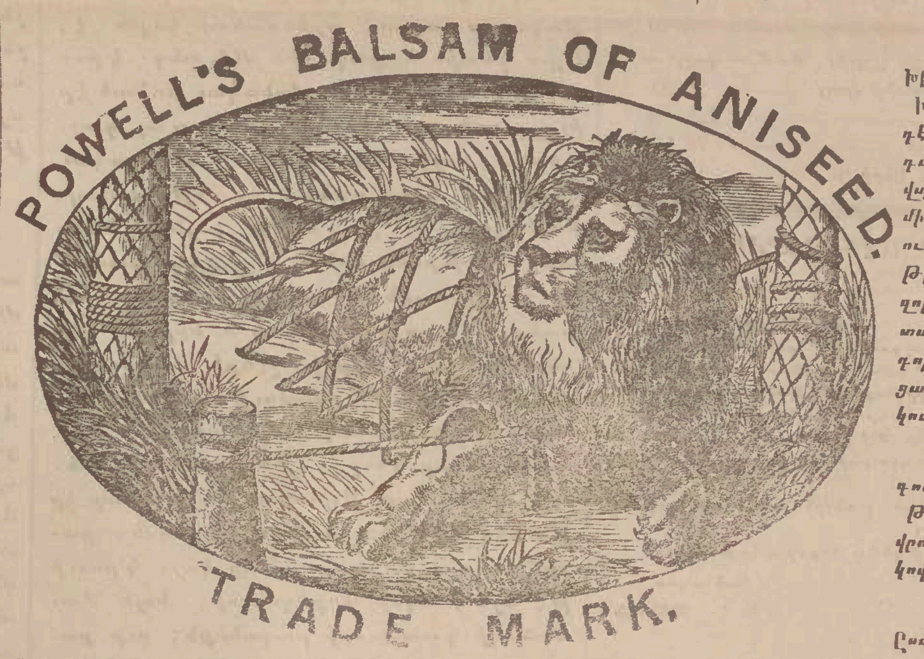
POWELL'S BALSAM OF ANISEED.
TRADE MARK.

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՌՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Բոուէլ կ'ընդունի այն անձանցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ Թագուհւոյն ՆԻԴԼԻ Թնդանօթակրին վրայ, ի Ռուբէ, ըՍկովտիա.

«Սիրելի պարոն, Ըստ որում կը նեղուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցունել, Վ. Տէմ. Նոմս Փարթինկրեան ձնարաաջին գործածել ձեր անզուգական բալասանէն անհամար հատորներով և կրնամ հաւաստել ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի յառաջդիմութիւն կրեցի, առանց իսկ պէտք ունենալու գործերս դադրեցնելու, և առաջին փոքր սրուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ըստ որ անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն այլոց. (Սոր.) Վ. ԼԻՆՉԷԼ, Նեդլի Թնդանօթակրէն.»

Կը վաճառուի ամեն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին $1/2$ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի —Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ՊՈՒԷԼԻ, 4, Ալպիոն Բալէյս, Պլաքֆրիէրս Րօտ, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.

64 Մ. ԷՏՄՈՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Ղալաթիա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 97

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1890 Ապրիլ 9 Երկուշաբթի օրէն սկսեալ մինչև յնոր տնօրինութիւն

(Բացի կիրակի օրերէն) Ուսկիւտարէն Կամուրջ իջնող շոգենաւաց և Բեշիկթաշէն [illegible]

11 40 Ենիմ. Բեյլէրպ. Պէյլէրպ. Թարապ. Ենիքէ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար (Ինամլուքաւաքիւղի շոգենաւերն հետ պիտի հաղորդակցին) 19
12 40 Ենիմ. Բեյլէրպ. Պէյլ. Թարապ. Ենիքէ. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար [Արնաւուտքիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի Ուրբաթ օրերը ժամ 1 15ին, Պէպէքի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի] 18
2 Ենիմ. Բեյլէրպ. Պէյլէրպ. Թարապ. Ենիքէօյ Ըմիրկ. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէք ի շոգ. էն հետ հաղորդակցի բացի ուրբաթէ) 17
2 15 Ռ. Ա. Գավագ. Բեյլ. Պէյլ. Թարապ. Պէյլերպ մինչև Գանտիլլի [Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղ. ուր. օրերը Ա. Հիսար Չէնկ. Վան. Գուր. Պէպէք] 21
3 — Ենիմ. Բեյլէրպ. Պէյլ. Թարապ. Ենիքէ. Ըմիրկ. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 9
4 30 Ենիմ. Բեյլէրպ. Պէյլ. Թարապ. Ենիքէ. Ըմիրկ. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 33
5 45 Ենիմ. Բեյլէրպ. Պէյլ. Թարապ. Ենիքէ. Ըմիրկ. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 22
7 — Ենիմ. Բեյլէրպ. Պէյլ. Թարապ. Պէյլերպ Բալթա. Ենիքէ. Միրկ. Գանտ. Ռ. և Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուր. Պէշիկ. 2
8 15 Ա. Հ. Գավագ. Ենիմ. Բեյլ. Պէյլ. Թարապ. Ենիքէ. Ըմիրկ. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 21
10 — Բեյլէրպ. Պէյլ. Թարապ. Ենիքէ. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնվ. Օրթաք. Պէշ. 20

Ուսկիւտարէն Կամուրջ իջնող շոգենաւք

11 30 Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ. 33
11 35 Ենիքէ. Ըմիրկ. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ. 21
12 — Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 22
12 30 Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 2
1 5 Պէպէք Արնաւուտ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ 25
1 30 Ռ. Հիսար Պէպէք Արն. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գավագ. 28
2 15 Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. 22
3 — Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գավագ. 25
3 30 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. (Բացի ուրբաթէ) 23
11 10 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթ օրերը Ռ. Հիսարէն 25

Անատոլու Եղերէն կամուրջ իջնող շոգենաւք

12 — Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. 20
1 — Պէյլերպ Բալթա. Չէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ (Չէնկէլքէ. պիտի հաղորդակցի) 23
12 50 Պէյլերպ Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէյլերպ 33
3 — Պէյլերպ Բալթա. Չէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Ուրբաթ օրերը Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէյլեր.) 21
2 — Չէնկէլ. Պէյլեր. Ուսկ. Խարէմ. 20
3 55 Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ Պէյլեր. Գուզ. Պէյլեր. (Բացի ուրբաթէ) 18
4 25 Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլերպ. Գուզգ. Խարէմ (Բացի ուրբաթէ) 17
5 15 Պէյլերպ Բալթա. Չէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Պէյլեր 28
6 45 Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզ. Պէյլեր. Խարէմ. 25
9 20 Պէյլերպ. Թարապիա Պէյքոզ Բալթա. Չէնկ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Խարէմ 28

10 20 Գանտ. Չէնկ. 19
11 — Գուզգ. էն ուղղակի կամուրջ (Բացի Ուրբաթէ) 22
10 55 Չէնկ. ուղղակի կամուրջ

(Բացի կիրակի օրերէն) Կամուրջէն Ուսկիւտար երթալով Բեշիկթաշ շոգենաւաց ժամերը

1 15 Պէշ. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիս. Պոյաճ. Ենիքէ. Թարապ. Պէյլերպ. Բեյլէր. Ենիմ. 19
2 30 Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնաւուտ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Թարապ. Պէյլ. Բեյլէր. Ենիմ. 33
3 — Գավագ. Պէշ. Պէշիկ. Գուզգ. Օրթ. Պէյլերպ. Չէնկէլ. Արնաւ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանտիլ. Միրկ. Ենիքէ. Բալթա. Պէյլ. Թարապ. Պէյլ. Բեյլ. Ենիմուստայլէ 2
4 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճ. Ենիքէ. Թարապ. Պէյլ. Բեյլէր. Ենիմ. 22
5 15 Խարէմ. Պէյլեր. Գուզգ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանտիլ. Միրկ. 25
6 — Գավագ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւուտ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ըմիրկ. Ենիքէ. Պէյլ. Թարապ. Պէյլ. Բեյլէր. Ենիմ. և Գավագներ 21
7 — Պէշիկ. Խարէմ. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Պէյլերպ Թարապ. Պէյլերպ. 23
8 30 Պէշիկ. Օրթ. Արնաւ. Պէպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Թարապ. Բեյլէր. Պէյլ. 20
10 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Թարապ. Պէյլ. Բեյլէր. Ենիմ. (Ուրբաթները 9 15ին մինչև Ենիքէօյ և անտի 10ին ուղղակի կամուրջ) 17
10 40 Ռ. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Ըմիրկ. Ենիքէ. Թարապ. Պէյլերպօրէն. Բեյլէր. Ենիմ. 21
11 20 Ենիքէ. Թարապ. Պէյլ. Բեյլէր. Ենիմ. 19

11 35 Պէյլերպ Ռ. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Ըմիրկ. Ենիքէ. 22

Կամուրջէն Անատոլու եղերքէն երթևեկող շոգենաւաց ժամերը

12 15 Ուղղակի Պէյքոզ 33
1 35 Ուղղակի Պէյքոզ 22
2 25 Ուղղակի Պէյքոզ 25
2 55 Ուղղակի Պէյքոզ (Բացի ուրբաթէ) 23
10 30 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք (Ուրբաթ օրերը 10 15ին և Ռ. Հիսարէն Վանիքէօյ երթալով շոգ. հետ պիտի հաղ.) 25
11 15 Գավագ. Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճքը. 28
11 40 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք 2
12 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվտ. 25

Կամուրջէն Անատոլու եղերք երթևեկող շոգենաւաց ժամերը

1 20 Խարէմ. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկէլքէօյ 20
3 30 Խարէմ. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Չիպուք. Բալթա. Պէյքոզ 2
2 55 Ուղղակի Գանտիլլի [Բացի ուրբաթէ] 18
3 45 Ուղղակի Գանտիլլի (Բացի ուրբաթէ) 17
9 25 Պէյլերպ. Գուզգունճ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 19
10 5 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանտ. Չիպուք. Բալթա. Պէյլ. Թարապ. Պէյքոզ. Գավագներ [ուրբաթները Պէյքոզ.] 18
10 15 Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. 2
10 40 Խարէմ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 22
11 — Պէյլերպ Գուզգունճ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Պէյքոզ (Ուրբաթ օրերը Խարէմ.) 33
11 20 Գանտիլլի. Ա. Հիսար Գանտիլ. Չիպուք. Բալթա. Պէյքոզ 23
11 45 Գավագ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. 20

ՈՒՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Ուսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Ուսկիւտար	
— —	— —	— —	— —
— —	6 30 Պէշիկ.	— —	— —
— —	7 5	11 50	7 5
11 30	8 — Վ.ռուֆ.	12 45	8 15
12 15	8 20 Պէշիկ.	1 20 Վ.ռուֆ.	9 5
1 —	9 —	2 —	9 50
1 45	9 30	3 — Պէշիկ.	10 10 Պէշիկ.
2 20 Վ.ռուֆ.	10 — Ճէյրա.	3 30 Վ.ռուֆ.	10 30 Ճէյրա.
3 —	10 20 Պէշիկ.	4 —	10 40 Գզ.
3 35 Ճէյրա.	10 50	4 30 Ճէյրա.օթ	11 —
4 — Պէշիկ.	11 — Գուզգ.	5 15 Վ.ռուֆ.	11 20 Ճէյրա.
4 30	11 10 Ճէյրա.	5 15 Պէշիկ.	11 20
5 — Վ.ռուֆ.	11 20	5 45	11 50
5 30 Ճէյրա.	11 40	6 15 Ճէյրաօթ	11 55 Գզ.*
6 5	12 5	6 35 Պէշիկ.	12 5

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Ուսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Ուսկիւտար	
— —	6 30 Պէշիկ.	— —	— —
— —	7 5	12 24	— —
12 —	**8 — Վ.ռուֆ.	12 45	7 5
12 45	8 20 Պէշիկ.	1 30	8 15 Պէշիկ.
1 30	9 — Պէշիկ.	2 40	9 5
2 40	9 30	3 30	9 45
3 —	10 — Ճէյրա.	3 45 Պէշիկ.	10 10 Պէշիկ.
3 35 Ճէյրաօթ	10 10 Պէշիկ.	4 30 Ճէյրաօթ	10 30 Ճէյրա.
4 Պէշիկ.	10 40	4 30	10 40
4 30	11 10 Ճէյրա.	5 — Վ.ռուֆ.	11 20 Ճէյրա.
5	11 10	5 45	11 20
5 30 Ճէյրաօթ	11 40	6 15 Ճէյրաօթ	11 40
6 5	12 5	6 35 Պէշիկ.	12 5

* Այս երթևեկութիւն Հրէից տօներուն, և շաբաթ օրերը Գուզգ. պիտի հանգչի։
** Բացի կիրակի օրերէ։

ՀԱՐԷՄ ԽԻՒՂԼԻՒՅԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 45 Հարէմէն Ոսլամճայ (բացի ուր. և կիր. օրերէն)
5 15 » »
10 40 » » (» » » »
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
3 15 Կամուրջէն Հարէմ Ոսլամճայ (բաց ի կիրակի և ուրբաթ օրերէն)
4 5 Կամուրջէն Հարէմ անտի Ոսլամճայ (կիր. և ուր. օրերը ժ. 5)
10 10 Կամուրջէն Հարէմ անտի Ոսլամճայ (բաց ի ուրբաթ և կիրակի օրերէն)
11 10 Կամուրջէն Հարէմ անտի Ոսլամճայ (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժմ. 10 30ին)։

ԽՈՍԿԻՒՅԱՅ ՍԻՐՔԷՃԻ ԽՈՒՂԼԻՒՅԻ

ԵՒ

ՓԱՇԱԲԱՀՉԷ ՄԻՋԵՒ ԿԱՄՈՒՐՋ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿ ԺԱՄԵՐԸ

3 35 Խասքիւղէն Գասըմփաշա Սիրքէճի
5 30 Խասքիւղէն Սիրքէճի
10 — Խասքիւղէն Սիրքէճի
11 10 » Գասըմփաշա (Ենիի գիւղի շոգենաւին հետ կը հաղորդակցի)
4 30 Սիրքէճիէն Խասքիւղ
6 15 Սիրքէճիէն Գասըմփաշա Խասքիւղ
10 30 Սիրքէճիէն Խասքիւղ
11 20 Գասըմփաշայէն Խասքիւղ

* Բաց ի Ուրբաթ օրերէն.

[illegible] 161

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուրբաթ օրեր երկու անգամ կը բանի Լիվըրփուլ և Պոլիս-Իզմիր գիծը

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալեմպրիա	7718	Գադալոնիա	4841
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4535
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Գալիֆորնիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ալգիա	2393
Կեֆալոնիա	5517	Սարագոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալլերդօ	2143	Թրինիտատ	1899
Փէտար	1876	Մորոգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Քէոբուր շոգենաւը, Նաւապետ Ֆինուիք, աստ հասաւ։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՕԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա

196

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլէն և Պոլսոյ գիծը կանոնաւորապէս բանող

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Այտըն որ պիտի մեկնի ապրիլ 30ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 300 Փրանք
Բ. » 220 »

Ուղևոր և ապրանք ընդունուին

Նաւուղեկի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՐԳՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւմ Մումհանէ փողոց, Թիւ 14

371

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլ և Միջերկրական գիծը բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Փանորմուս	4200	Աթենքօ	3000
Թէպոս	4000	Օսմանլը	3000
Օսմանլի	4000	Նեվերիօ	3000
Սեսոստրիս	3250	Բերա	3000
Մեմֆիս	3250	Լոգիսս	800
Մանֆալաթ	3250	Ալֆիոն	800
Մարիօթիս	3250	Ալփի	700

Դիմել առ Վ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ոււիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվըրփուլ

181